

ZVANIČNA PRAVILA ODBOJKE 2025 – 2028

Odobrena na 39. FIVB Svetskom kongresu 2024. godine

Primenjivaće se u svim takmičenjima, počevši od 1. januara 2025. godine

SADRŽAJ

KARAKTERISTIKE IGRE	6
DEO 1 - FILOZOFIJA PRAVILA I SUĐENJA	7
DEO 2 - SEKCIJA 1: IGRA	10
POGLAVLJE 1: OBJEKTI I OPREMA	11
1. Prostor za igru.....	11
1.1 Dimenzije.....	11
1.2 Podloga za igru.....	11
1.3 Linije terena.....	11
1.4 Zone i prostori.....	12
1.5 Temperatura.....	12
1.6 Osvetljenje.....	12
2. Mreža i stubovi.....	13
2.1 Visina mreže.....	13
2.2 Struktura.....	13
2.3 Bočne trake.....	13
2.4 Antene.....	13
2.5 Stubovi.....	13
2.6 Dodatna oprema.....	13
3. Lopte.....	14
3.1 Standardi.....	14
3.2 Jednoobraznost lopti.....	14
3.3 Sistem sa pet lopti.....	14
POGLAVLJE 2: UČESNICI	15
4. Ekipe.....	15
4.1 Sastavi ekipa.....	15
4.2 Mesto učesnika.....	15
4.3 Oprema.....	16
4.4 Zamena opreme.....	16
4.5 Zabranjeni predmeti.....	16
5. Lideri ekipe.....	17
5.1 Kapiten.....	17
5.2 Trener.....	17
5.3 Pomoćnik trenera.....	18
POGLAVLJE 3: TOK IGRE	19
6. Osvajanje poena, pobeda u setu i u utakmici.....	19
6.1 Osvajanje poena.....	19
6.2 Pobeda u setu.....	19
6.3 Pobeda u utakmici.....	19
6.4 Neodazivanje i nekompletna ekipa.....	20
7. Elementi igre.....	21
7.1 Žreb.....	21
7.2 Zvanično zagrevanje.....	21
7.3 Početna postava ekipe.....	21
7.4 Pozicije igrača.....	22
7.5 Poziciona greška.....	22
7.6 Rotacija.....	23
7.7 Rotaciona greška.....	23
POGLAVLJE 4: AKCIJE U IGRI	24
8. Situacije u igri.....	24

8.1	Lopta u igri.....	24
8.2	Lopta van igre.....	24
8.3	Lopta „unutra“.....	24
8.4	Lopta „u autu“.....	24
9.	Igranje loptom.....	25
9.1	Odigravanje ekipe.....	25
9.2	Karakteristike odigravanja.....	25
9.3	Greške odigravanja loptom.....	26
10.	Lopta na mreži.....	27
10.1	Lopta prelazi preko mreže.....	27
10.2	Lopta dodiruje mrežu.....	27
10.3	Lopta u mreži.....	27
11.	Igrač pored mreže.....	28
11.1	Prelaz preko mreže.....	28
11.2	Prelaz ispod mreže.....	28
11.3	Dodir mreže.....	28
11.4	Greške igrača pored mreže.....	28
12.	Servis.....	30
12.1	Prvi servis u setu.....	30
12.2	Redosled serviranja.....	30
12.3	Odobrenje servisa.....	30
12.4	Izvođenje servisa.....	30
12.5	Zaklon.....	30
12.6	Greške za vreme serviranja.....	31
12.7	Greške serviranja i pozicione greške.....	31
13.	Udarac u napadu.....	32
13.1	Karakteristike udarca u napadu.....	32
13.2	Ograničenja za udarac u napadu.....	32
13.3	Greške udarca u napadu.....	32
14.	Blok.....	33
14.1	Blokiranje.....	33
14.2	Dodir bloka.....	33
14.3	Blokiranje u protivničkom prostoru.....	33
14.4	Blok i odigravanje ekipe.....	33
14.5	Blokiranje servisa.....	33
14.6	Greške blokiranja.....	33
POGLAVLJE 5: PREKIDI, ODUGOVLAČENJA I PAUZE.....		34
15.	Prekidi igre.....	34
15.1	Broj pravilnih prekida igre.....	34
15.2	Redosled pravilnih prekida igre.....	34
15.3	Zahtev za pravilne prekide igre.....	34
15.4	Tajm-auti.....	34
15.5	Zamena igrača.....	35
15.6	Ograničenja kod zamene igrača.....	35
15.7	Izuzetna zamena.....	35
15.8	Zamena isključenog ili odstranjenog igrača.....	35
15.9	Nepravilna zamena.....	35
15.10	Postupak zamena.....	35
15.11	Neosnovani zahtevi.....	36
16.	Odugovlačenje igre.....	37
16.1	Vrste odugovlačenja.....	37
16.2	Sankcije za odugovlačenje.....	37
17.	Izuzetni prekidi igre.....	38
17.1	Povreda/bolest.....	38
17.2	Spoljno ometanje.....	38
17.3	Produženi prekidi.....	38
18.	Pauze i promena polja.....	39
18.1	Pauze.....	39
18.2	Promena polja.....	39

POGLAVLJE 6: LIBERO	40
19. Libero	40
19.1 Određivanje Libera	40
19.2 Oprema	40
19.3 Akcije u kojima učestvuje Libero	40
19.4 Ponovno određivanje Libera	41
19.5 Rezime	42
POGLAVLJE 7: PONAŠANJE UČESNIKA	43
20. Pravila ponašanja	43
20.1 Sportsko ponašanje	43
20.2 Fer-plej	43
21. Nedozvoljeno ponašanje i sankcije	44
21.1 Manji prekršaji	44
21.2 Prekršaji koji se sankcionišu	44
21.3 Skala sankcija	44
21.4 Primena sankcija za nedozvoljeno ponašanje	45
21.5 Prekršaji pre i između setova	45
21.6 Rezime nedozvoljenog ponašanja i kartona koji se koriste	45
DEO 2 - SEKCIJA 2: SUDIJE, NJIHOVE ODGOVORNOSTI I ZVANIČNI ZNACI RUKOM	46
POGLAVLJE 8: SUDIJE	47
22. Sudijski kolegijum i postupci	47
22.1 Sastav	47
22.2 Postupci	47
23. Prvi sudija	48
23.1 Mesto	48
23.2 Ovlašćenja	48
23.3 Nadležnosti	48
24. Drugi sudija	50
24.1 Mesto	50
24.2 Ovlašćenja	50
24.3 Nadležnosti	50
25. Čelendž sudija	52
25.1 Mesto	52
25.2 Nadležnosti	52
26. Rezervni sudija	53
26.1 Mesto	53
26.2 Ovlašćenja	53
27. Zapisničar	54
27.1 Mesto	54
27.2 Nadležnosti	54
28. Pomoćnik zapisničara	55
28.1 Mesto	55
28.2 Nadležnosti	55
29. Linijske sudije	56
29.1 Mesto	56
29.2 Nadležnosti	56
30. Zvanični znaci	57
30.1 Sudijski znaci rukom	57
30.2 Znaci zastavicom linijskih sudija	57
DEO 2 - SEKCIJA 3: DIJAGRAMI - ŠEME I ILUSTRACIJE	58
D1a Takmičarski prostor	59
D1b Prostor za igru	60

D2	Teren za igru.....	61
D3	Izgled mreže.....	62
D4	Pozicija igrača.....	63
D5a	Lopta prelazi vertikalnu ravan mreže ka protivničkom polju.....	64
D5b	Lopta prelazi vertikalnu ravan mreže ka protivničkoj slobodnoj zoni.....	64
D6	Grupni zaklon.....	65
D7	Izveden blok.....	66
D8	Napad igrača zadnje linije.....	67
D9	Skale opomena i sankcija i njihove posledice.....	68
D9a	Opomene i sankcije za nesportsko ponašanje.....	68
D9b	Opomene i sankcije za odugovlačenje.....	68
D10	Lokacija sudijskog kolegijuma i njihovih pomoćnika.....	69
D11	Zvanični sudijski znaci rukom.....	70
D12	Zvanični znaci zastavicom linijskih sudija.....	75
31.	DEO 3 - DEFINICIJE	77

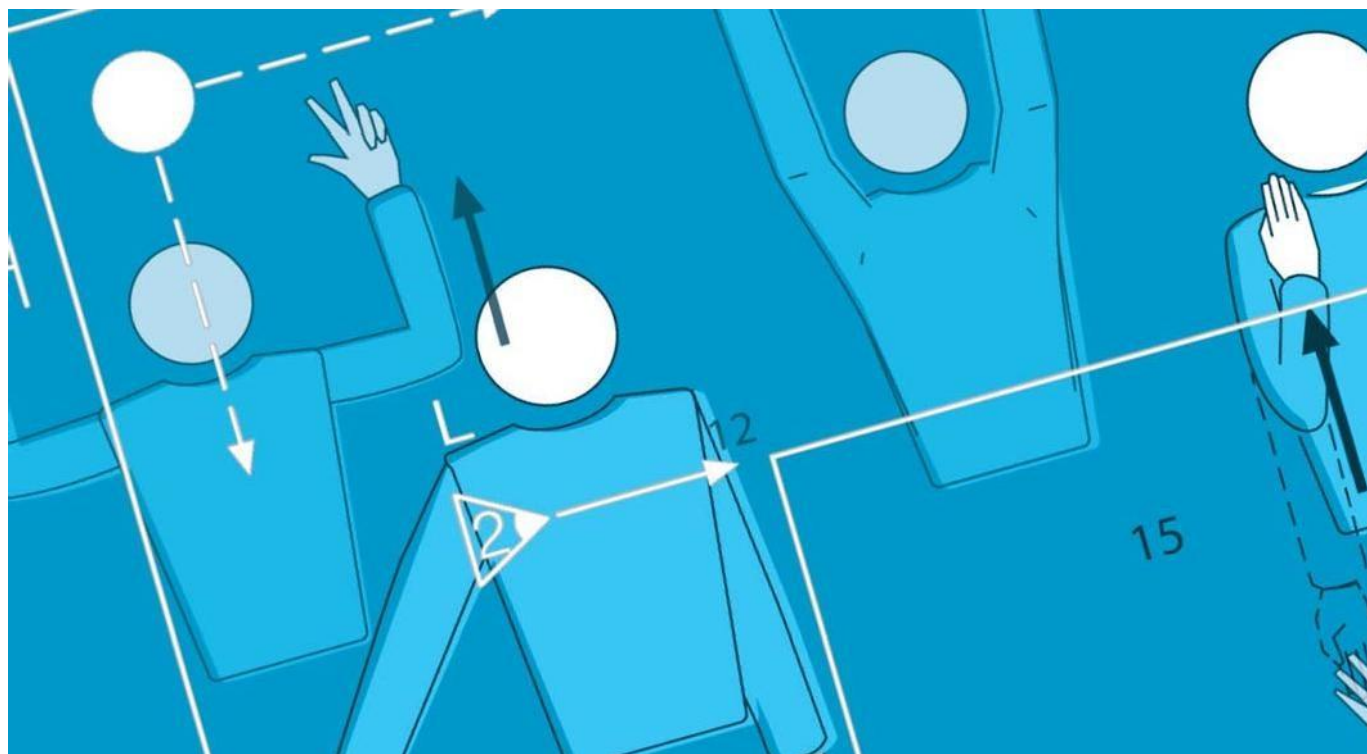
KARAKTERISTIKE IGRE

Odbojka je sport u kojem igraju dve ekipe na terenu podeljenom mrežom. Postoje različite verzije ove igre, prilagođene posebnim okolnostima, s ciljem da mnogostruke mogućnosti ove igre budu dostupne svima.

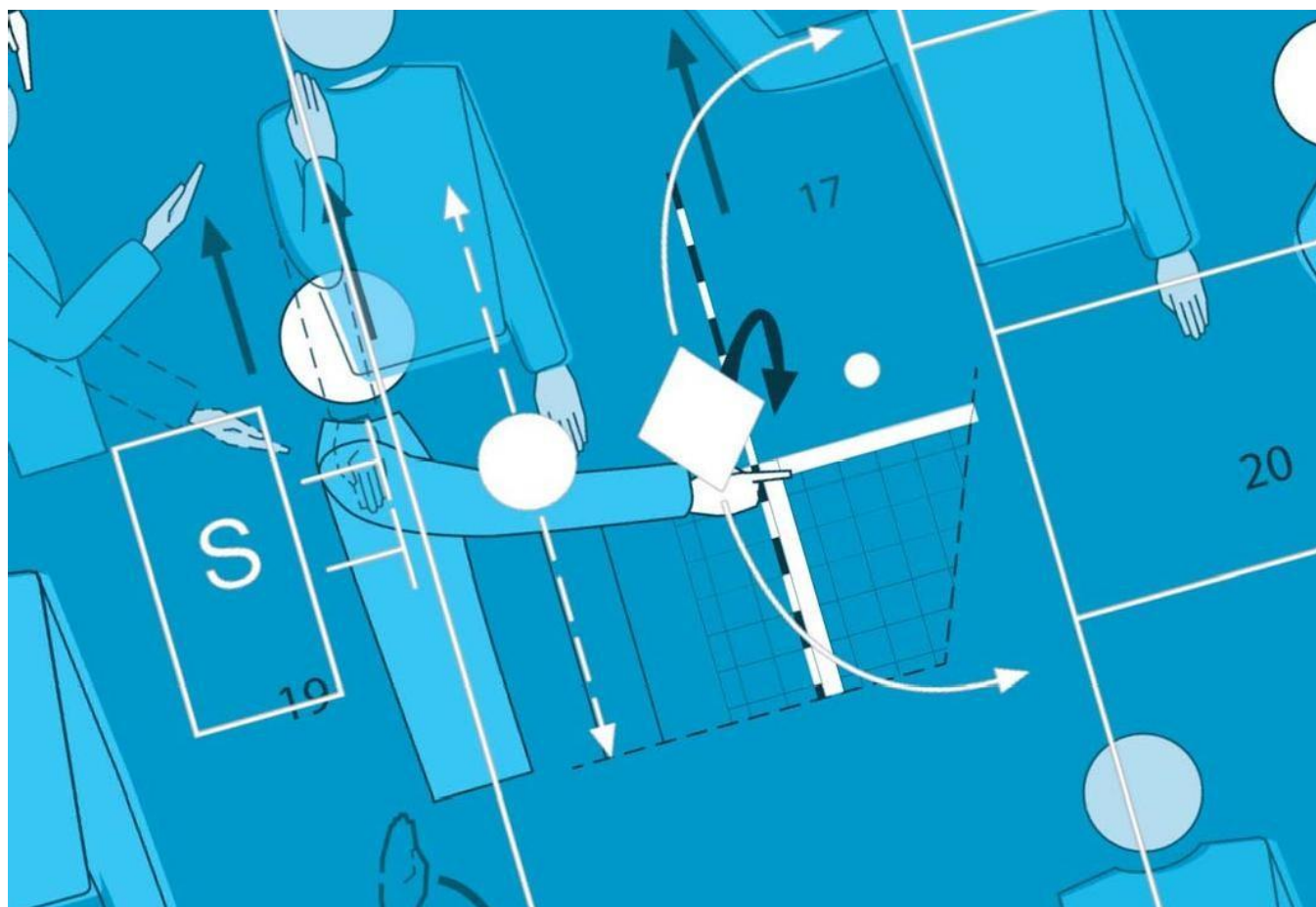
Cilj igre je poslati loptu preko mreže kako bi dodirnula protivničko polje i sprečiti protivnika da učini isto. Ekipa ima pravo na tri odigravanja (ne računajući dodir bloka) kako bi uputila loptu ka protivniku.

Lopta se ubacuje u igru servisom: igrač koji servira upućuje loptu preko mreže ka protivniku. Nadigravanje traje sve dok lopta ne dodirne teren, ne ode „u aut“ ili ekipa ne uspe da je vrati na dozvoljen način.

U odbojci, ekipa koja pobedi u nadigravanju osvaja poen (Rally Point System). Kada ekipa koja prima servis pobedi u nadigravanju, osvaja poen i stiče pravo da servira, a igrači se rotiraju za jedno mesto u smeru kazaljke na satu.

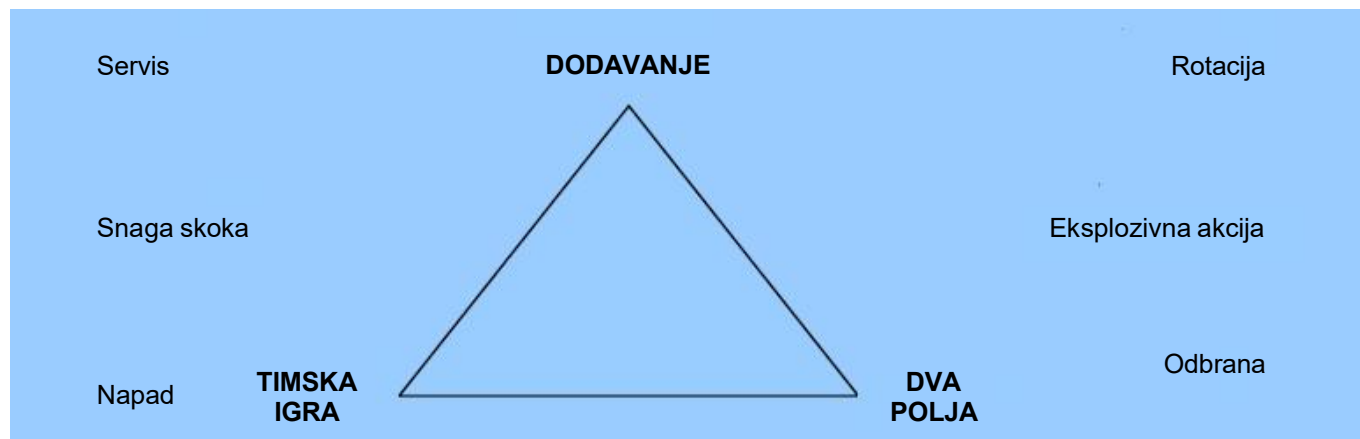

DEO 1 – FILOZOFIJA PRAVILA I SUĐENJA

UVOD

Po svim merilima, odbojka se ubraja u vrhunske svetske sportove – ima više pridruženih Federacija, veću televizijsku gledanost, više pratilaca na društvenim mrežama, veći broj registrovanih i rekreativnih igrača od većine drugih sportova i daje sliku sporta koji je dinamičan, čist i raznobojan, kombinujući visoko takmičarsku igru i šou najvišeg nivoa.

Vilijam Morgan, čovek koji je izumeo odbojku, i sada bi je prepoznao, jer je igra tokom godina zadržala neke specifične i suštinske elemente. Neke od tih elemenata odbojka deli sa ostalim igrama u kojima se koristi mreža/lopta/reket:

- Servis
- Rotaciju (naizmenično serviranje)
- Napad
- Odbranu
- Igrače koji mogu da igraju na mreži, ali i u zadnjem delu terena

Ali sport je napredovao. Eksplozivan je, spektakularan, brz je i slobodno teče, ima igrače koji su atlete i rade senzacionalne stvari na terenu u prepunim dvoranama.

Takođe, odbojka je jedinstvena među igrama na mreži jer zahteva da lopta uvek leti – „lopta u letu“, a i dozvoljava svakoj ekipi određen broj dodavanja među svojim članovima, pre nego što se lopta vrati protivniku, stvarajući neku vrstu deljenja lopte, kako bi se stvorile jednake mogućnosti za osvajanje poena.

Poslednjih godina, FIVB je napravio veliki iskorak u prilagođavanju igre modernoj publici, dopuštajući liberalniji kriterijum odigravanja loptom, uvođenjem do dva specijalizovana odbrambena Libero igrača, uvođenjem tehnologije, putem Video Čelendž sistema, čime se obezbeđuje pravičnost za napore sportista i ohrabrujući načela koja promovišu igru koja teče kako bi zabavili publiku, kako u dvoranama, tako i putem ekrana.

TEKST PRAVILA

Ovaj tekst je namenjen široj odbojkaškoj publici - igračima, trenerima, sudijama, gledaocima, komentatorima, i drugima - jer razumevanje pravila omogućava bolji igru i lično zadovoljstvo - treneri mogu da stvore bolju strukturu ekipe i taktiku, dajući igračima potpunu moć da ispolje svoje veštine, a razumevanje veze između pisanih pravila i stvarnih akcija na terenu omogućava sudijama da donesu bolje odluke.

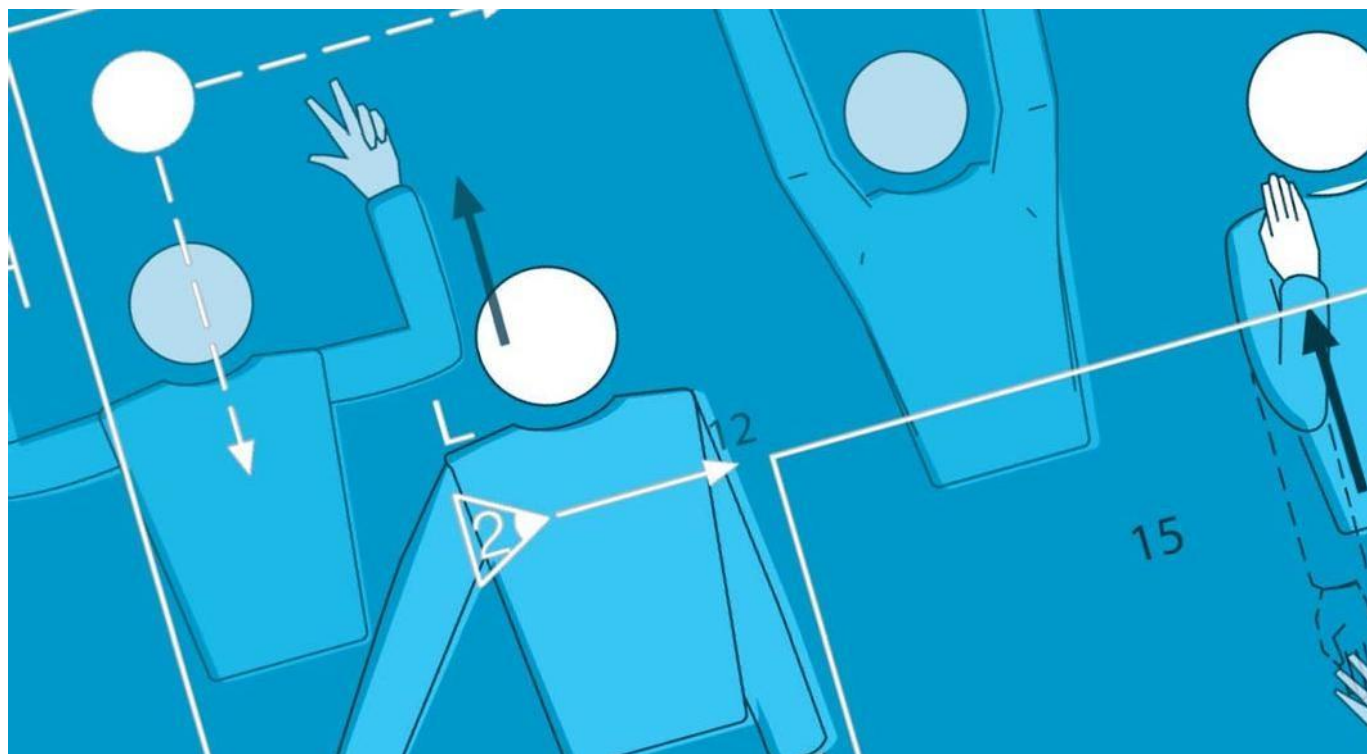
Odbojka je kako rekreativni, tako i takmičarski sport. Rekreativni sport podržava ljudski duh i i promoviše zabavu i zdrav život. Takmičenje omogućava ljudima da prikažu svoje najbolje sposobnosti, kreativnost, slobodu izraza i borbeni duh. Pravila su osmišljena i strukturisana tako da omoguće da svi ovi aspekti procvetaju.

Suština dobrog sudije je u fer postupanju, pravednosti i doslednosti (pozicija na sredini, između dva terena za igru je simbol balansa). Sve ovo zajedno omogućava igračima da veruju sudijskim postupcima. Međutim, sudija treba da bude pomagača ne kontrolor, dirigent orkestra a ne diktator, onaj koji efikasno promoviše, a ne onaj koji *efikasno* kažnjava.

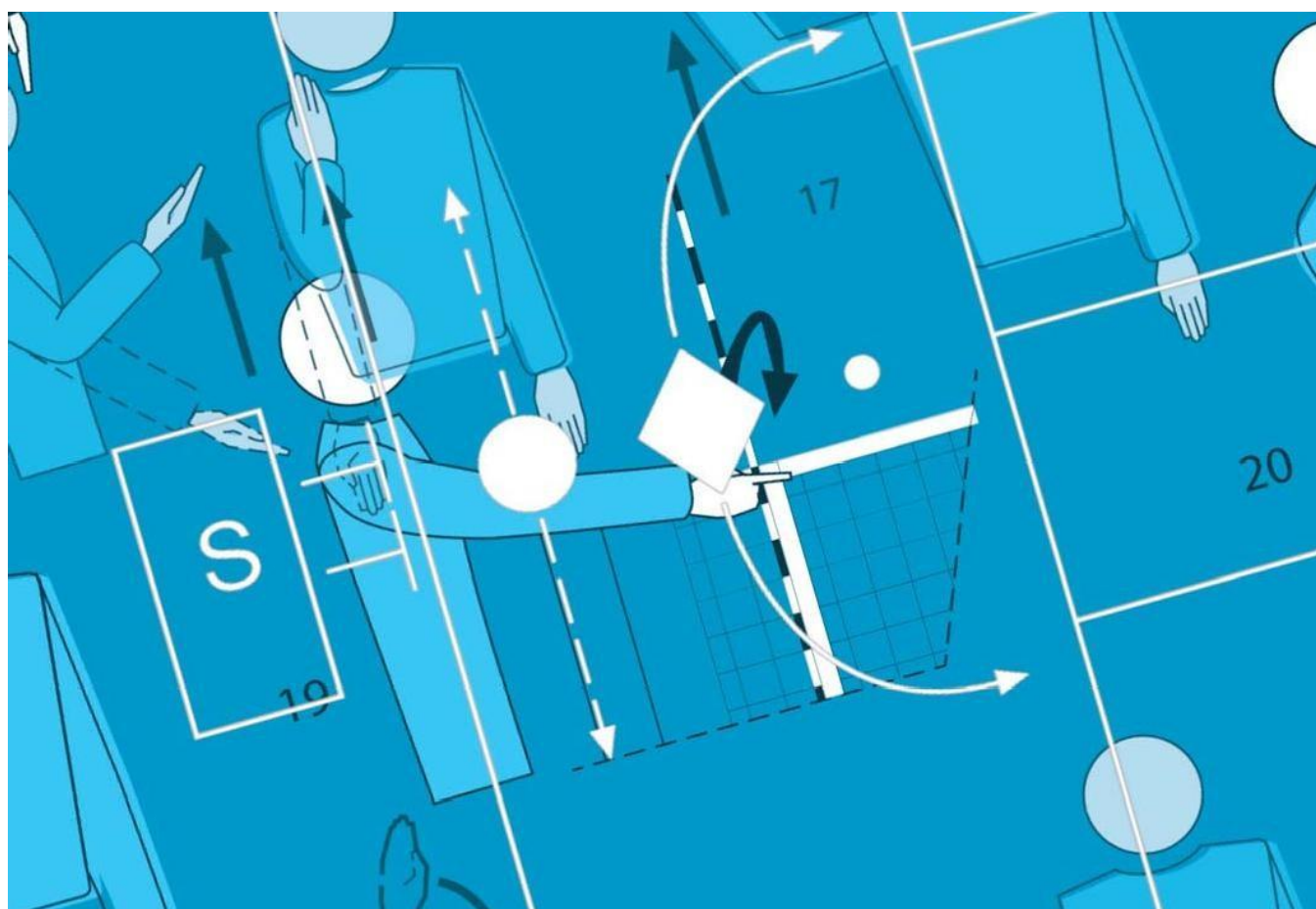
Razumevanjem zbog čega je pravilo napisano i time što mu je jasna njegova svrha za potrebe *šoua*, sudija postaje veliki deo sveukupne uspešne produkcije, ostajući pretežno u pozadini i intervenišući samo onda kada je neophodno. Može se reći da dobar sudija koristi pravila kako bi učinio takmičenje iskustvom koje ispunjava sve učesnike.

Oni koji su pročitali do sada napisano bi trebalo da shvate pravila koja slede kao trenutno stanje razvoja jedne velike igre, ali imajući na umu zašto ovih nekoliko pasusa teksta može biti od jednake važnosti za njihovu ulogu u odbojci.

Uključite se!
Neka lopta leti!
Shvatite suštinu igre!

DEO 2 - SEKCIJA 1: IGRA

POGLAVLJE 1 OBJEKTI I OPREMA

PRAVILO

VIDI PRAVILO

1.	PROSTOR ZA IGRU	
	Prostor za igru čine teren i slobodna zona. Pravougaonog je oblika i simetričan.	1.1, D1a, D1b
1.1	DIMENZIJE	D2
	Teren je pravougaonik, dimenzija 18x9 m, okružen sa svih strana slobodnom zonom, širokom najmanje 3 m.	
	Slobodan vazdušni prostor za igru podrazumeva vazdušni prostor iznad prostora za igru, u kojem nema nikakvih prepreka. Slobodan vazdušni prostor za igru mora da iznosi najmanje 7 m u visinu, računajući od podloge za igru.	
	Za FIVB, svetska i zvanična takmičenja, slobodna zona iznosi 5 m od bočnih i 6,5 m od osnovnih linija. Slobodan vazdušni prostor za igru iznosi najmanje 12,5 m u visinu, računajući od podloge za igru.	
1.2	PODLOGA ZA IGRU	
1.2.1	Podloga mora biti ravna, horizontalna i jednoobrazna. Ne sme da predstavlja nikakvu opasnost za povredu igrača.	
	Zabranjeno je igrati na neravnoj ili klizavoj podlozi.	
	Za FIVB, svetska i zvanična takmičenja, dozvoljena je samo drvena ili sintetička podloga. Svaka podloga mora biti prethodno odobrena od strane FIVB-a.	
1.2.2	Na zatvorenim terenima, površina terena mora biti svetle boje.	
	Za FIVB, svetska i zvanična takmičenja, linije terena moraju biti bele boje. Teren i slobodna zona moraju biti obojeni drugim, međusobno različitim bojama. Teren za igru može biti obojen različitim bojama, čime bi se istakla razlika između prednje i zadnje zone.	1.1, 1.3
1.2.3	Na otvorenim terenima, dozvoljen je nagib od 5 mm po metru, radi drenaže. Linije načinjene od čvrstog materijala su zabranjene.	1.3
1.3	LINIJE TERENA	D2
1.3.1	Sve linije su široke 5 cm. Moraju biti svetle boje, različite od boje podloge i svih ostalih linija.	1.2.2
1.3.2	<i>Granične linije</i>	
	Dve bočne i dve osnovne linije označavaju teren. Obe bočne i obe osnovne linije su ucrtane unutar dimenzija terena.	1.1
1.3.3	<i>Srednja linija</i>	
	Osa srednje linije deli teren na dva jednaka polja, dimenzija 9x9 m. Srednja linija se, svom svojom širinom, računa kao sastavni deo i jednog i drugog polja. Ova linija se prostire ispod mreže, od jedne do druge bočne linije.	D2
1.3.4	<i>Linija napada</i>	
	U oba polja, linija napada, čija je zadnja ivica ucrtana 3 m od ose srednje linije, označava prednju zonu.	1.3.3, 1.4.1

Za FIVB, svetska i zvanična takmičenja, linija napada je od bočnih linija produžena dodatkom od pet isprekidanih linija, dugačkih 15 cm i širokih 5 cm, koje su ucrtane na međusobnoj razdaljini od 20 cm, a u ukupnoj dužini od 1,75 m. D2

1.4	ZONE I PROSTORI	D1b, D2
1.4.1	<i>Prednja zona</i> Prednja zona je, u svakom polju, ograničena osom srednje linije i zadnjom ivicom linije napada. Smatra se da se prednja zona, van bočnih linija, prostire do kraja slobodne zone.	19.3.1.4, 23.3.2.3e, D2 1.3.3, 1.3.4, 19.3.1.4, 23.3.2.3e 1.1, 1.3.2
1.4.2	<i>Zona za serviranje</i> Zona za serviranje je širine 9 m i nalazi se iza svake osnovne linije. Bočno je ograničena sa dve kratke linije, dužine po 15 cm, koje su ucrtane 20 cm iza osnovne linije, kao produžeci bočnih linija. Obe kratke linije su uključene u širinu zone za serviranje. U dubinu, zona za serviranje se prostire do kraja slobodne zone.	1.3.2, D1b 1.1
1.4.3	<i>Zona za zamenu igrača</i> Zona za zamenu igrača je ograničena produžetkom obe linije napada, do zapisničkog stola.	1.3.4, 15.10.1, D1b
1.4.4	<i>Zona za promenu Libera</i> Zona za promenu Libera je deo slobodne zone, na strani klupa za rezervne igrače, ograničena produžetkom linije napada, do osnovne linije.	19.3.2.7, D1b
1.4.5	<i>Prostor za zagrevanje</i> Za FIVB, svetska i zvanična takmičenja, prostor za zagrevanje je približno veličine 3x3 m i nalazi se u uglovima, sa strane obe klupe za rezervne igrače, izvan slobodne zone, tako da ne zaklanja pogled gledaocima, ili može biti iza klupe ekipe, tamo gde se početak tribina nalazi više od 2,5m iznad površine terena.	24.2.5, D1a, D1b
1.5	TEMPERATURA Temperatura ne sme biti niža od 10° C (50° F). Za FIVB, svetska i zvanična takmičenja, maksimalnu temperatura određuje FIVB tehnički delegat utakmice.	
1.6	OSVETLJENJE Osvetljenje ne bi trebalo da bude manje od 300 luksa. Za FIVB, svetska i zvanična takmičenja, osvetljenje prostora za igru ne bi trebalo da bude manje od 2000 luksa, mereno 1 m iznad podloge prostora za igru.	1.

2. MREŽA I STUBOVI**D3****2.1 VISINA MREŽE**

- 2.1.1 Mreža je postavljena vertikalno, iznad srednje linije i njen vrh se nalazi na visini od 2,43 m za muškarce i 2,24 m za žene. 1.3.3, 2.1.2
- 2.1.2 Njena visina se meri na sredini terena. Visina mreže, iznad bočnih linija, mora biti potpuno jednaka i ne sme prelaziti propisanu visinu za više od 2 cm. 1.1, 1.3.2, 2.1.1

2.2 STRUKTURA

Mreža je 1 m široka (+/- 3 cm) i 9,5 do 10 m duga (od 25 do 50 cm sa svake strane bočnih traka), napravljena od crnih kvadratnih polja, stranice 10 cm. D3

Za FIVB, svetska i zvanična takmičenja, u skladu sa posebnim odredbama takmičenja, kvadratna polja mreže mogu biti modifikovana kako bi se omogućilo oglašavanje, shodno marketinškim zahtevima.

Na njenom vrhu se nalazi horizontalna traka, širine 7 cm, napravljena od dvostruko presavijenog belog platna, prišivenog celom dužinom mreže. Na svakom kraju trake su rupe, kroz koje prolazi kanap, koji vezuje traku za stubove i zateže njen gornji deo.

Kroz traku je provučena savitljiva žica (sajla), koja vezuje mrežu za stubove i zateže njen gornji deo.

Na dnu mreže je još jedna horizontalna traka, širine 5 cm, slična onoj na vrhu mreže, kroz koju je provučen kanap. Taj kanap vezuje mrežu za stubove i zateže njen donji deo.

2.3 BOČNE TRAKE

Dve bele trake su učvršćene na mreži vertikalno i nalaze se direktno iznad svake bočne linije. 1.3.2, D3

Široke su 5 cm, duge 1 m i smatraju se delom mreže.

2.4 ANTENE

Antena je savitljiva šipka, duga 1,8 m i prečnika 10 mm, napravljena od fiberglasa ili sličnog materijala.

Antena je učvršćena za spoljnu ivicu svake bočne trake. Antene su postavljene na suprotnim stranama mreže. 2.3, D3

Gornjih 80 cm svake antene se nalazi iznad mreže i označeno je trakama različitih boja, najbolje crvenim i belim.

Antene se smatraju delom mreže i bočno ograničavaju prostor za prelaz lopte. 10.1.1, D3, D5a, D5b

2.5 STUBOVI

- 2.5.1 Stubovi drže mrežu i postavljeni su od 0,5 do 1 m izvan bočnih linija. Visoki su 2,55 m i najbolje je ako im se visina može podešavati. D3

Za sva FIVB, svetska i zvanična takmičenja, stubovi koji drže mrežu su postavljeni na udaljenosti od 1 m izvan bočnih linija i moraju biti obloženi zaštitom.

- 2.5.2 Stubovi su okrugli, glatki i fiksirani za podlogu bez žica. Ne smeju imati delove koji predstavljaju opasnost ili smetnju.

2.6 DODATNA OPREMA

Sva dodatna oprema je regulisana propisima FIVB.

3. LOPTE

3.1 STANDARDI

Lopta mora biti okrugla, napravljena od meke prirodne ili sintetičke kože, sa „dušicom“ od gume ili sličnog materijala.

Boja lopte može biti jednoobrazno svetla ili kombinacija boja.

Sintetička koža i kombinacija boja lopti, koje se koriste u međunarodnim zvaničnim takmičenjima, moraju biti u skladu sa FIVB standardima.

Obim lopte je od 65 do 67 cm, a težina od 260 do 280 g.

Unutrašnji pritisak iznosi od 0,3 do 0,325 kg/cm² (od 4,26 do 4,61 psi, odnosno od 294,3 do 318,82 mbar ili hPa).

3.2 JEDNOOBRAZNOST LOPTI

Sve lopte, koje se koriste na utakmici, moraju imati iste standarde, u pogledu obima, težine, pritiska, tipa, boje itd. 3.1

FIVB, svetska i zvanična takmičenja, kao i nacionalni i savezni šampionati, moraju se igrati loptama koje je odobrio FIVB, osim u slučaju saglasnosti FIVB-a.

3.3 SISTEM DODAVANJA LOPTI

Za FIVB, svetska i zvanična takmičenja, koristi se pet lopti. U ovom slučaju, D10 raspoređeno je ukupno šest skupljača lopti, po jedan u svakom uglu slobodne zone i po jedan iza prvog i drugog sudiije.

POGLAVLJE 2

UČESNICI

PRAVILO

VIDO PRAVILO

4. EKIPE

4.1 SASTAVI EKIPA

- 4.1.1 Ekipa za utakmicu se može sastojati od najviše 12 igrača, plus: 5.2, 5.3
- Trenersko osoblje: jedan trener, najviše dva pomoćna trenera
 - Medicinsko osoblje: jedan fizioterapeut i jedan lekar
- Samo oni članovi koji su navedeni u spisku u zapisniku mogu slobodno da uđu u takmičarski kontrolni prostor i da učestvuju u zvaničnom zagrevanju i utakmici.
- Za FIVB, svetska i zvanična takmičenja za seniore:**
- Najviše 14 igrača može biti upisano u zapisnik i nastupiti na utakmici.**
- Trener sâm bira najviše pet članova stručnog štaba koji sede na klupi (uključujući i trenera), ali oni moraju biti upisani u zapisnik i registrovani na O-2 (bis) obrascu.**
- Nije dozvoljeno da tim menadžer i/ili novinar ekipe sede na klupi, ili iza klupe, u kontrolnom prostoru.**
- Svaki lekar ili fizioterapeut koji učestvuje na FIVB, svetskim i zvaničnim takmičenjima, mora da bude deo delegacije i prethodno akreditovan od strane FIVB-a. Međutim, za FIVB, svetska i zvanična takmičenja za seniore, ukoliko nisu uključeni u članove stručnog štaba koji sede na klupi, moraju da sede iza zaštitne ograde, unutar takmičarskog kontrolnog prostora, ili na posebnom mestu za to označenom u posebnom Priručniku takmičenja i mogu da intervenišu jedino ukoliko su pozvani od strane sudija da pruže neodložnu pomoć igračima. Fizioterapeut ekipe (čak i ukoliko nije na klupi) može da pomaže u zagrevanju, do početka zvaničnog zagrevanja na mreži.** D1a
- Zvanične propozicije za svako takmičenje nalaze se u posebnom Priručniku (Handbook) za to takmičenje.** 7.2.1
- 4.1.2 Jedan od igrača je kapiten ekipe i mora biti označen u zapisniku. 5.1,
- 4.1.3 Samo igrači upisani u zapisnik mogu ući u teren i igrati utakmicu. Kada trener i kapiten ekipe potpišu zapisnik (sastav ekipe za elektronski zapisnik), sastav ekipe upisan u zapisnik se više ne može menjati. 1, 4.1.1, 5.1.1, 5.2.2
- ##### 4.2 MESTO UČESNIKA
- 4.2.1 Igrači koji nisu u igri moraju ili sedeti na svojoj klupi za rezervne igrače, ili biti u svom prostoru za zagrevanje. Trener i ostali članovi ekipe sede na klupi, ali je mogu privremeno napustiti. 1.4.5, 5.2.3, 7.3.3
- Klupe za rezervne igrače se nalaze pored zapisničkog stola, izvan slobodne zone. D1a, D1b
- 4.2.2 Samo članovima ekipe je dozvoljeno da uđu u prostor za igru, sede na klupi za vreme utakmice i da učestvuju u zvaničnom zagrevanju. 4.1.1, 7.2
- 4.2.3 Igrači koji nisu u igri mogu se zagrevati bez lopti:
- 4.2.3.1 u toku igre: u prostoru za zagrevanje; 1.4.5, 8.1, D1a, D1b
- 4.2.3.2 za vreme tajm-auta: u slobodnoj zoni, iza svog polja. 1.3.3, 15.4
- 4.2.4 Za vreme pauze između setova, igrači se mogu zagrevati sa loptama u okviru svoje slobodne zone. Za vreme produžene pauze između drugog i trećeg seta (ukoliko se koristi), igrači mogu da koriste i sopstveni teren. 18.1

4.3 OPREMA

4.3.1 Oprema igrača se sastoji od: dresa, šortsa, čarapa (koji čine uniformu) i patika. 4.1, 19.2
Boja i dizajn dresova, šortseva i čarapa moraju biti jednoobrazni sa svaku ekipu (osim za Libera). Uniforme moraju da budu čiste.

4.3.2 Patike moraju biti lagane i savitljive, sa gumenim đonom, ili đonom od kombinovanog materijala bez potpetica.

4.3.3 Dresovi moraju biti označeni brojevima od 1 do 20. 4.3.3.2

Za FIVB, svetska i zvanična takmičenja za seniore, na kojima se ekipe sastoje od većeg broja igrača, mogu se koristiti i brojevi preko 20.

4.3.3.1 Brojevi se nalaze na sredini prednje i zadnje strane dresova. Boja i ton brojeva moraju biti kontrastni u odnosu na boju i ton dresova.

4.3.3.2 Brojevi na prednjoj strani dresa moraju biti visoki najmanje 15 cm, a na zadnjoj strani najmanje 20 cm. Traka kojom su brojevi ispisani mora biti široka najmanje 2 cm.

4.3.4 Kapiten ekipe na svom dresu mora da ima traku veličine 8x2 cm, ispod broja na grudima. 5.1

4.3.5 Zabranjeno je nositi uniformu različite boje u odnosu na ostale igrače (ne važi za Libero igrača) i/ili bez zvanične numeracije. 19.2

4.4 ZAMENA OPREME

Prvi sudija može, jednom ili više igrača, odobriti: 23.

4.4.1 da igraju bos;

4.4.2 promenu mokrih ili oštećenih uniformi između setova, ili posle zamene igrača, pod uslovom da su boja, dizajn i broj nove uniforme (novih uniformi) isti: 4.3, 15.5

4.4.3 da po hladnom vremenu igraju u trenerkama, pod uslovom da su one iste boje i dizajna za celu ekipu (osim za Libero igrača) i numerisane u skladu sa Pravilom 4.3.3. 4.1.1, 19.2

4.5 ZABRANJENI PREDMETI

4.5.1 Zabranjeno je nositi predmete koji mogu izazvati povredu, ili dati igraču veštačku prednost.

4.5.2 Igrači na sopstveni rizik mogu nositi naočare ili sočiva.

4.5.3 Steznici (postavljena pomoćna sredstva za zaštitu od povreda) se mogu nositi kao zaštita i podrška.

Za FIVB, svetska i zvanična takmičenja, ova pomoćna sredstva moraju biti iste boje kao odgovarajući deo uniforme. Mogu se koristiti i crna, bela, ili neutralna boja, pod uslovom da svi igrači koji ih imaju nose istu boju.

5. LIDERI EKIPE

Kapiten ekipe i trener su odgovorni za ponašanje i disciplinu članova svoje ekipe. 20.

Libero igrači mogu biti kapiteni ekipe, ili kapiteni u igri.

5.1 KAPITEN

5.1.1 PRE UTAKMICE, kapiten ekipe potpisuje zapisnik i predstavlja svoju ekipu na žrebanju. 7.1, 25.2.1.1

5.1.2 ZA VREME UTAKMICE, kapiten ekipe je kapiten u igri dok je na terenu. Kada kapiten ekipe nije na terenu, trener, ili kapiten ekipe, mora odrediti drugog igrača na terenu, koji će preuzeti ulogu kapitena u igri. Kapiten u igri obavlja tu ulogu dok ne izađe sa terena zamenom igrača, dok se ne vrati kapiten ekipe, ili dok se ne završi set. 15.2.1

Kada je lopta van igre, samo je kapitenu u igri dozvoljeno da se obrati sudijama kako bi: 8.2

5.1.2.1 zamolio za objašnjenje o primeni ili tumačenju *Pravila igre*, kao i da bi preneo zahteve ili pitanja svojih saigrača. Ako se kapiten u igri ne slaže sa objašnjenjem prvog sudije, može odlučiti da uloži protest protiv odluke sudije, ali u tom slučaju odmah mora obavestiti prvog sudiju da zadržava pravo da, na kraju utakmice, upiše zvaničan protest u zapisnik; 23.2.4

5.1.2.2 tražio odobrenje za:

a) potpunu ili delimičnu zamenu opreme; 4.3, 4.4.2

b) proveru pozicija ekipa; 7.4, 7.6

c) proveru poda, mreže, lopti itd; 1.2, 2, 3

5.1.2.3 u odsustvu trenera, osim ako ekipa ima pomoćnika trenera koji je preuzeo funkcije trenera, zahtevao tajm-aute i zameneigrača. 5.2, 5.3, 15.3.1, 15.4.1, 15.5.2

5.1.3 NA KRAJU UTAKMICE, kapiten ekipe: 6.3

5.1.3.1 zahvaljuje sudijama i potpisuje zapisnik radi potvrde rezultata utakmice; 25.2.3.3

5.1.3.2 može, ako je na vreme obavestio prvog sudiju, da potvrdi i upiše u zapisnik zvanični protest u vezi sa tumačenjem ili primenom *Pravila igre* od strane sudije. 5.1.2.1, 25.2.3.2

5.2 TRENER

5.2.1 Za vreme utakmice, trener vodi igru svoje ekipe, izvan terena. Bira početne postavke, njihove zamene i zahteva tajm-aute. U obavljanju tih poslova, zvanično lice za kontakt mu je drugi sudija. 1.1, 7.3.2, 15.4.1, 15.5.2

5.2.2 PRE UTAKMICE, trener upisuje ili proverava prezimena i brojeve svojih igrača u zapisniku, a zatim ga potpisuje. 4.1, 19.1.3, 25.2.1.1

5.2.3 ZA VREME UTAKMICE, trener:

5.2.3.1 pre svakog seta, daje drugom sudiji, ili zapisničaru, uredno popunjene i potpisane listiće sa početnom postavom; ukoliko se koriste tablet aplikacije, elektronski prenos početnih postava se automatski smatra zvaničnim. 7.3.2, 7.4, 7.6

5.2.3.2 sedi na klupi za rezervne igrače najbliže zapisničaru, ali to mesto može napustiti; 4.2

- 5.2.3.3 zahteva tajm-aute i zamene igrača; 15.4, 15.5
- 5.2.3.4 može, kao i ostali članovi ekipe, davati instrukcije igračima na terenu. Trener može davati ove instrukcije stojeći, ili hodajući unutar slobodne zone, ispred svoje klupe za rezervne igrače, od produžetka linije napada, do prostora za zagrevanje, ukoliko se on nalazi u uglu tamičarskog kontrolnog prostora, bez ometanja i odugovlačenja utakmice. Ukoliko se prostor za zagrevanje nalazi iza klupe ekipe, onda trener može da se kreće od produžetka linije napada do kraja terena svoje ekipe, ali tako da ne zaklanja pogled linijskim sudijama. 1.3.4, 1.4.5, D1a, D1b, D2
- 5.3 POMOĆNIK TRENERA**
- 5.3.1 Pomoćnik trenera sedi na klupi za rezervne igrače, ali nema pravo da interveniše za vreme utakmice. 4.2.1
- 5.3.2 Ako trener mora da napusti svoju ekipu, iz bilo kog razloga, uključujući i sankciju, ali sa izuzetkom situacije kada ulazi na teren kao igrač, pomoćnik trenera može da preuzme funkcije trenera za vreme trajanja odsustva, nakon što to kapiten u igri potvrdi sudiji. 5.1.2.3, 5.2

POGLAVLJE 3 TOK IGRE

PRAVILO

VIDI PRAVILO

6. OSVAJANJE POENA, POBEDA U SETU I U UTAKMICI

6.1 OSVAJANJE POENA

6.1.1 Poen

Ekipa osvaja poen:

6.1.1.1 kada uspešno upućena lopta dodirne protivničko polje; 8.3,

6.1.1.2 kada protivnička ekipa učini grešku; 6.1.2

6.1.1.3 kada protivnička ekipa dobije kaznu. 16.2.3,
21.3.1

6.1.2 Greška

Ekipa pravi grešku čineći akciju u igri, koja je suprotna pravilima (ili narušava pravila na neki drugi način). Sudije procenjuju greške i određuju posledice u skladu sa *Pravilima igre*:

6.1.2.1 ako su dve ili više grešaka učinjene jedna za drugom, računa se samo prva;

6.1.2.2 ako protivnici dve ili više grešaka učine istovremeno, dosuđuje se OBOSTRANA GREŠKA i nadigravanje se ponavlja. D11(23)

6.1.3 Nadigravanje i okončano nadigravanje

Nadigravanje je niz akcija u igri, od trenutka servisnog udarca, od strane servera, do trenutka kada je lopta van igre. **Okončano nadigravanje** je niz akcija u igri čiji je rezultat dodeljivanje poena. To uključuje:

- dodeljivanje kazne 15.2.3, 15.11.1.3,
- gubitak prava na servis zbog greške neizvođenja servisa u propisanom vremenu 19.3.2.1, 19.3.2.9, 21.3.1, 12.4.4

6.1.3.1 Ako ekipa koja servira osvoji nadigravanje, ona osvaja poen i nastavlja da servira.

6.1.3.2 Ako ekipa koja prima servis osvoji nadigravanje, osvaja poen i mora sledeća da servira.

6.2 POBEDA U SETU

D11(9)

U setu (osim u odlučujućem, 5. setu) pobeđuje ekipa koja prva osvoji 25 poena, sa vođstvom od najmanje dva poena. U slučaju nerešenog rezultata, 24-24, igra se nastavlja dok se ne postigne vođstvo od dva poena (26-24; 27-25; ...).

6.3.2

6.3 POBEDA U UTAKMICI

D11(9)

6.3.1 Pobjednik utakmice je ekipa koja osvoji tri seta. 6.2

6.3.2 U slučaju izjednačenog rezultata, 2-2, odlučujući (peti) set se igra do 15 poena, sa vođstvom od najmanje dva poena. 7.1

6.4 NEODAZIVANJE I NEKOMPLETNA EKIPA

- 6.4.1 Ako ekipa odbije da igra, nakon što je bila pozvana da to učini, smatraće se da se nije odazvala da igra i gubi utakmicu rezultatom 0-3 i 0-25 u svakom setu. 6.2, 6.3
- 6.4.2 Ekipa koja se bez opravdanog razloga ne pojavi na terenu u zakazano vreme, smatra se da se nije odazvala, a posledice su kao u Pravilu 6.4.1.
- 6.4.3 Ekipa koja je proglašena NEKOMPLETNOM za set ili utakmicu, gubi set ili utakmicu. Protivničkoj ekipi se dodaju poeni, ili poeni i setovi, neophodni za pobedu u setu ili utakmici. Nekompletna ekipa zadržava svoje poene i setove. 6.2, 6.3, 7.3.1

7. ELEMENTI IGRE**7.1 ŽREB**

Pre početka utakmice, prvi sudija obavlja žreb, radi određivanja prava na prvi servis i strana terena za prvi set. 12.1.1

Ako se igra odlučujući set, obavlja se novi žreb. 6.3.2

7.1.1 Žreb se obavlja u prisustvu oba kapitena ekipa. 5.1

7.1.2 Pobjednik žreba bira:

7.1.2.1 pravo serviranja ili prijema servisa, 12.1.1
ili

7.1.2.2 stranu terena.

Onome ko u žrebanju izgubi, ostaje izbor preostalog.

7.2 ZVANIČNO ZAGREVANJE

7.2.1 Pre utakmice, ekipe imaju pravo na 6 minuta zajedničkog zvaničnog zagrevanja na mreži, ako su prethodno imale slobodan teren na raspolaganju samo za sebe, u protivnom, imaju pravo na 10 minuta zvaničnog zagrevanja.

Za FIVB, svetska i zvanična takmičenja, ekipe imaju pravo na 10 minuta zajedničkog zvaničnog zagrevanja na mreži.

7.2.2 Ako bilo koji kapiten ekipe zahteva odvojeno (naizmenično) zvanično zagrevanje na mreži, svakoj ekipi je dozvoljeno po 3, odnosno po 5 minuta. 7.2.1

7.2.3 U slučaju naizmeničnog zagrevanja, ekipa koja ima prvi servis prva se zagreva na mreži. 7.1.2.1,
7.2.2

Za FIVB, svetska i zvanična takmičenja, svi igrači moraju da nose uniforme za igru tokom celog Protokola i zagrevanja.

7.3 POČETNA POSTAVA EKIPE

7.3.1 Svaka ekipa uvek mora imati 6 igrača u igri. 6.4.3

Početna postava ekipe ukazuje na redosled rotiranja igrača na terenu. Taj redosled se mora poštovati tokom celog seta. 7.6

7.3.2 Pre početka svakog seta, trener mora da, na listiću za postavu, ili pomoću elektronskog uređaja ukoliko se koristi, prijavi početnu postavu svoje ekipe. Listić, uredno popunjen i potpisan, predaje drugom sudiji ili zapisničaru – ili ga elektronskim putem direktno šalje elektronskom zapisničaru. 5.2.3.1,
24.3.1,
25.2.1.2
,

7.3.3 Igrači koji nisu u početnoj postavi za set su zamene za taj set (osim jednog ili dva Libera). 7.3.2, 15.5

7.3.4 Pošto se listić sa postavom preda drugom sudiji ili zapisničaru, nikakva promena u postavi ne može biti odobrena bez pravilne zamene. 15.2.2,
15.5,
D11(5)

7.3.5 U slučaju razlike između pozicije igrača na terenu i na listiću za postavu, postupak je sledeći: 24.3.1

7.3.5.1 kada se takva razlika utvrdi pre početka seta, pozicija igrača na terenu se mora ispraviti u skladu sa listićem za postavu i to bez sankcija; 7.3.2

7.3.5.2 kada se, pre početka seta, na terenu nalazi igrač koji nije upisan na listiću za postavu za taj set, taj igrač mora biti promenjen u skladu sa listićem za postavu i to bez sankcija; 7.3.2

- 7.3.5.3 međutim, ako trener želi da zadrži na terenu tog neupisanog igrača/e, mora, koristeći odgovarajući znak rukom, zatražiti pravilnu/e zamenu/e, koja/e će se upisati u zapisnik. 15.2.2, D11(5)
- Ako je razlika između pozicija igrača i listića za postavu otkrivena kasnije, ekipa koja je napravila grešku mora da se vrati u ispravnu poziciju. Protivnička ekipa zadržava osvojene poene, a osim toga, dobija poen i sledeći servis. Svi poeni koje je osvojila ekipa koja je napravila grešku, od tačnog trenutka greške, do otkrivanja greške, se poništavaju.
- 7.3.5.4 Kada se ustanovi da je igrač na terenu, ali nije upisan u spisak igrača, protivnik zadržava svoje poene i dobija dodatni poen i pravo na servis. Ekipa koja je učinila grešku gubi sve poene i/ili setove (0:25, ukoliko je potrebno) osvojene od trenutka kada je neupisani igrač ušao u igru i mora da dostavi ispravljeni listić za postavu i ubaci novog, upisanog igrača u igru, na poziciju neupisanog igrača. 6.1.2, 7.3.2
- 7.4 POZICIJE IGRAČA** D4
- U trenutku kada server udari loptu, obe ekipe se moraju nalaziti u okviru svog polja, raspoređene prema redosledu rotacije (osim servera). Igrači ekipe koja prima loptu moraju biti raspoređeni prema redosledu rotacije u trenutku servisnog udarca. 7.6.1, 8.1, 12.4
- Međutim, igrači ekipe koja servira mogu zauzeti bilo koju poziciju u trenutku servisnog udarca.
- 7.4.1 Pozicije igrača su označene brojevima na sledeći način:
- 7.4.1.1 tri igrača pored mreže su igrači prednje linije i zauzimaju pozicije 4 (prednji levi), 3 (prednji srednji) i 2 (prednji desni);
- 7.4.1.2 ostala tri igrača su igrači zadnje linije i zauzimaju pozicije 5 (zadnji levi), 6 (zadnji srednji) i 1 (zadnji desni).
- 7.4.2 Odnos pozicija između igrača:
- 7.4.2.1 svaki igrač zadnje linije mora biti udaljeniji od srednje linije u odnosu na njemu odgovarajućeg igrača prednje linije;
- 7.4.2.2 odgovarajući igrači prednje i zadnje linije moraju biti bočno postavljeni prema redosledu određenom u Pravilu 7.4.1.
- 7.4.3 Pozicije igrača se određuju i kontrolišu na osnovu pozicije stopala koja dodiruju tlo, (igrač zadržava poziciju svog poslednjeg kontakta sa podom), tako da: D4
- 7.4.3.1 bar deo jednog stopala svakog igrača zadnje linije mora biti u ravni ili dalji od srednje linije u odnosu na prednje postavljeno stopalo njemu odgovarajućeg igrača prednje linije; 1.3.3, 7.4.2.1, 7.4.3
- 7.4.3.2 bar deo jednog stopala svakog desnog (levog) igrača mora biti u ravni ili bliži desnoj (levoj) bočnoj liniji u odnosu na stopala udaljenija od desne (leve) bočne linije drugih igrača te linije. 1.3.2, 7.4.1.2, 7.4.2.2, 7.4.3
- 7.4.4 Posle servisnog udarca, igrači obe ekipe se mogu slobodno kretati i zauzeti bilo koju poziciju u svom polju i slobodnoj zoni.
- 7.5 POZICIONA GREŠKA** D4, D11 (13)
- 7.5.1 Ekipa čini pozicionu grešku ako bilo koji igrač nije u pravilnoj poziciji u trenutku kada server udari loptu. Kada se na terenu nađe igrač koji je nepravilno zamenjen, a igra se nastavi, to se računa kao poziciona greška, sa posledicama kao kod nepravilne zamene. 7.3, 7.4, 15.9
- 7.5.2 Ako server učini grešku serviranja u trenutku servisnog udarca, računa se da je serverova greška nastupila pre pozicione greške. 12.4, 12.7.1
- 7.5.3 Ako servis postane pogrešan posle servisnog udarca, prva je nastupila poziciona greška. 12.7.2

- 7.5.4 Posledice pozicione greške su sledeće:
- 7.5.4.1 ekipa se sankcioniše poenom i servisom za protivnika; 6.1.3
- 7.5.4.2 pozicija igrača se ispravlja. 7.3, 7.4
- 7.6 ROTACIJA**
- 7.6.1 Redosled rotacije je određen početnom postavom ekipe, a kontroliše se redosledom serviranja i pozicijom igrača tokom seta. 7.3.1, 7.4.1, 12.2
- 7.6.2 Kada ekipa koja je primala servis stekne pravo da servira, njeni igrači se rotiraju za jednu poziciju, u smeru kazaljke na satu: igrač sa pozicije 2 se rotira na poziciju 1 da servira, igrač sa pozicije 1 se rotira na poziciju 6, itd. 12.2.2.2
- 7.7 ROTACIONA GREŠKA** D11 (13)
- 7.7.1 Rotaciona greška je učinjena kada SERVIS nije izveden u skladu sa redosledom rotacije. Posledice su sledeće, redom: 7.6.1, 12
- 7.7.1.1 zapisničar prekida igru pomoću sirene; protivniku se dodeljuje poen i pravo na servis; 6.1.3
- Ako je rotaciona greška ustanovljena nakon okončanog nadigravanja koje je započeto rotacionom greškom, samo će se jedan poen dodeliti protivniku, bez obzira na ishod tog nadigravanja.
- 7.7.1.2 redosled rotiranja ekipe koje napravila rotacionu grešku se mora ispraviti. 7.6.1
- 7.7.2 Pored toga, zapisničar treba da utvrdi tačan trenutak nastanka greške i svi poeni te ekipe, osvojeni posle toga, se moraju poništiti. Protivnička ekipa zadržava osvojene poene. 25.2.2.2
- Ako se taj trenutak ne može utvrditi, neće biti poništavanja poena, a poen i servis za protivnika su jedina sankcija. 6.1.3

POGLAVLJE 4 AKCIJE U IGRI

PRAVILO

VIDI PRAVILO

8. SITUACIJE U IGRI

8.1 LOPTA U IGRI

Lopta je u igri od trenutka servisnog udarca, koji je odobrio prvi sudija.

12, 12.3

8.2 LOPTA VAN IGRE

Lopta je van igre od trenutka učinjene greške, koju je zviždukom dosudio jedan od sudija, a ako greške nema, od trenutka zvižduka.

8.3 LOPTA „UNUTRA“

Lopta je „unutra“ ukoliko u bilo kom trenutku njenog kontakta sa podom, neki deo lopte dodirne teren, uključujući i granične linije.

*D11(14),
D12(1)
1.1, 1.3.2*

8.4 LOPTA „U AUTU“

Lopta je „u autu“ kada:

8.4.1 je deo lopte koji dodiruje pod potpuno izvan graničnih linija;

*1.3.2,
D11(15),
D12(2)*

8.4.2 dodirne predmet izvan terena, plafon, ili osobu koja nije u igri;

*D11(15),
D12(4)*

8.4.3 dodirne antenu, kanape ili sajle koji drže mrežu, stubove, ili samu mrežu izvan bočnih traka;

*2.3, D3,
D5a,
D11(15),
D12(4)*

8.4.4 prelazi vertikalnu ravan mreže, delimično ili potpuno izvan prostora za prelaz lopte, osim u slučaju iz Pravila 10.1.2;

*2.3, D5a,
D5b,
D11(15),
D12(4)*

8.4.5 u celosti prođe kroz prostor ispod mreže.

*23.3.2.3f,
D5a,
D11(22)*

9. IGRANJE LOPTOM

Svaka ekipa mora igrati unutar svog prostora za igru (osim u slučaju iz Pravila 10.1.2). Međutim, lopta može biti vraćena izvan slobodne zone i preko zapisničkog stola u celoj njegovoj dužini.

9.1 ODIGRAVANJE EKIPE

Odigravanje je bilo koji kontakt sa loptom od strane igrača u igri.

Ekipa ima pravo na najviše tri odigravanja (ne računajući blokiranje) da bi vratila loptu. Ako koristi više od tri, ekipa čini grešku: „ČETIRI ODIGRAVANJA“.

14.4.1

9.1.1 UZASTOPNI KONTAKTI

Igrač ne sme dva puta uzastopno odigrati loptu (osim u slučajevima iz Pravila 9.2.3, 14.2 i 14.4.2).

9.2.3, 14.2,
14.4.2

9.1.2 ISTOVREMENI KONTAKTI

Dva ili tri igrača smeju dodirnuti loptu u istom trenutku.

9.1.2.1 Kada dva (tri) saigrača dodirnu loptu istovremeno, to se računa kao dva (tri) odigravanja (izuzev u slučaju blokiranja). Ako oni nastoje da odigraju loptom, ali samo jedan od njih je dodirne, to se računa kao jedno odigravanje. Sudar igrača ne predstavlja grešku.

9.1.2.2 Kada dva protivnička igrača istovremeno dodirnu loptu iznad mreže, a lopta ostane u igri, ekipa koja je prihvatila ima pravo na nova tri odigravanja. Ako takva lopta ode „u aut“, to je greška ekipe sa suprotne strane.

9.1.2.3 Ako istovremeno odigravanje protivničkih igrača iznad mreže prouzrokuje produženi kontakt sa loptom, igra se nastavlja.

9.1.3 POMOĆ PRI ODIGRAVANJU

U okviru prostora za igru, igraču nije dozvoljeno da se pomogne saigračem, ili bilo kojom konstrukcijom/predmetom, u nastojanju da odigra loptu.

1.

Međutim, igrač koji je u opasnosti da učini grešku (dodirne mrežu, pređe srednju liniju itd.) sme biti zaustavljen ili zadržan od strane saigrača.

1.3.3,
11.4.4

9.2 KARAKTERISTIKE ODIGRAVANJA

9.2.1 Loputa može dodirnuti bilo koji deo tela.

9.2.2 Loputa ne sme biti zadržana i/ili bačena. Može se odbiti u bilo kom pravcu.

9.3.3,
D11(16)

9.2.3 Loputa može dodirnuti različite delove tela, pod uslovom da su kontakti izvedeni istovremeno.

Izuzeci:

9.2.3.1 u slučaju blokiranja, uzastopni kontakti mogu biti učinjeni od strane jednog ili više blokera, pod uslovom da su se kontakti dogodili za vreme jedne akcije;

14.1.1,
14.2

9.2.3.2 u slučaju prvog odigravanja ekipe, lopta može uzastopno dodirnuti različite delove tela, pod uslovom da je do kontakta došlo u jednom pokretu.

9.1, 14.4

9.3 GREŠKE ODIGRAVANJA LOPTOM

9.3.1	ČETIRI ODIGRAVANJA: pre nego što vrati loptu, ekipa odigrava četiri puta.	9.1,
D11(18)
9.3.2	POMOĆ PRI ODIGRAVANJU: igrač se pomogne saigračem, ili nekom konstrukcijom ili predmetom, u nastojanju da udari loptu, u okviru prostora za igru.	9.1.3
9.3.3	ZADRŽANA LOPTA: lopta je zadržana i/ili bačena, tj. lopta se ne odbija prilikom odigravanja	9.2.2,
D11(16)
9.3.4	DVOSTRUKI KONTAKT: igrač/ica odigra loptu dva puta uzastopno, ili lopta uzastopno dodirne različite delove njegovog/njenog tela.	9.2.3,
D11(17)

10. LOPTA NA MREŽI**10.1 LOPTA PRELAZI PREKO MREŽE**

- 10.1.1 Lopta poslata u protivničko polje mora preći preko mreže u okviru prostora za prelaz lopte. Prostor za prelaz lopte je deo vertikalne ravni mreže i ograničen je: 2.4, 10.2, D5a
- 10.1.1.1 odozdo, gornjom ivicom mreže; 2.2
- 10.1.1.2 sa strane, antenama i njihovim zamišljenim produžecima; 2.4
- 10.1.1.3 odozgo, plafonom.
- 10.1.2 Lopta koja je prvim odigravanjem ekipe prešla ravan mreže ka protivničkoj slobodnoj zoni potpuno ili delimično kroz spoljni prostor, sme biti vraćena u okviru dozvoljenih odigravanja, pod uslovom: 9.1, D5b
- 10.1.2.1 da igrač ne dodirne protivničko polje (osim u slučaju iz pravila 11.2.2.1); 11.2.2
- 10.1.2.2 da lopta koja je vraćena ponovo prelazi ravan mreže potpuno ili delimično kroz spoljni prostor, na istoj strani terena - ukoliko to nije slučaj, lopta je „u autu“. Protivnička ekipa ne sme sprečiti takvu akciju. 11.4.4, D5b
- 10.1.2.3 Lopta koja je drugim ili trećim odigravanjem ekipe poslata ka protivničkoj slobodnoj zoni potpuno ili delimično kroz spoljni prostor ne sme biti vraćena i dosuđuje se kao lopta U AUTU u trenutku kada pređe ravan mreže. D5b
- 10.1.3 Lopta koja se ka protivničkom polju kreće kroz prostor ispod mreže je u igri sve dok celim obimom ne pređe vertikalnu ravan mreže. 23.3.2.3f, D5a, D11 (22)

10.2 LOPTA DODIRUJE MREŽU

Prilikom prelaska mreže, lopta je može dodirnuti. 10.1.1

10.3 LOPTA U MREŽI

- 10.3.1 Lopta koja je poslata u mrežu može biti vraćena u okviru tri odigravanja ekipe. 9.1
- 10.3.2 Ako lopta pocepa ili obori mrežu, nadigravanje se poništava i ponavlja.

11. IGRAČ PORED MREŽE**11.1 PRELAZ PREKO MREŽE**

- 11.1.1 Prilikom blokiranja, bloker može dodirnuti loptu preko mreže, pod uslovom da ne ometa protivnikovu igru pre ili za vreme protivnikovog udarca u napadu. 14.1, 14.3
- 11.1.2 Posle udarca u napadu, igraču je dozvoljeno da pređe rukom preko mreže, pod uslovom da se kontakt dogodio u sopstvenom prostoru za igru.

11.2 PRELAZ ISPOD MREŽE

- 11.2.1 Dozvoljeno je preći u protivnički vazdušni prostor ispod mreže, pod uslovom da to ne ometa protivnikovu igru.
- 11.2.2 Pri prelazu u protivničko polje, preko srednje linije, dozvoljeno je: 1.3.3, 11.2.2.1, D11(22)
- 11.2.2.1 dodirnuti protivničko polje stopalom (stopalima), pod uslovom da je jedan deo stopala, kojim/a je izvršen prelaz, ili u kontaktu sa srednjom linijom, ili je direktno iznad nje, a ta akcija ne ometa protivnikovu igru; 1.3.3, D11(22)
- 11.2.2.2 dodirnuti protivničko polje bilo kojim delom tela iznad stopala, pod uslovom da to ne ometa protivnikovu igru. 1.3.3, 11.2.2.1, D11(22), 8.2
- 11.2.3 Igrač može ući u protivničko polje od trenutka kada je lopta van igre.
- 11.2.4 Igrači mogu preći u protivničku slobodnu zonu, pod uslovom da ne ometaju protivnikovu igru.

11.3 DODIR MREŽE

- 11.3.1 Dodir mreže od strane igrača između antena, za vreme akcije odigravanja loptom, je greška. 11.4.4, 23.3.2.3c, 24.3.2.3, D3
- Akcija odigravanja loptom uključuje (između ostalog) odraz, udarac (ili pokušaj udarca) i siguran doskok, uz spremnost za nastavak igre.
- 11.3.2 Igrač može da dodirne stub, konopce/sajle, ili bilo koji drugi predmet izvan antena, uključujući i samu mrežu, pod uslovom da to ne ometa igru (izuzev pravila 9.1.3). D3
- 11.3.3 Kada je lopta upućena u mrežu i to prouzrokuje da mreža dodirne protivnika, to nije greška.

11.4 GREŠKE IGRAČA PORED MREŽE

- 11.4.1 Igrač dodirne loptu ili protivnika, u protivničkom prostoru, pre protivnikovog udarca u napadu. 11.1.1, D11(20)
- 11.4.2 Igrač ometa protivnikovu igru prelazeći u protivnički prostor ispod mreže. 11.2.1
- 11.4.3 Igrač celim stopalom (stopalima) prelazi u protivničko polje. 11.2.2.2, D11(22)

11.4.4 Igrač ometa igru (između ostalog):

- dodirivanjem mreže između antena, ili same antene, za vreme svoje akcije odigravanja loptom, 11.3.1,
- korišćenjem mreže između antena kao podrške ili pomoći pri uspostavljanju ravnoteže D11(19)
- stvaranjem nepravedne prednosti u odnosu na protivnika, dodirivanjem mreže,
- akcijom koja onemogućava protivnikov pokušaj odigravanja loptom,
- hvatanjem/pridržavanjem za mrežu.

Bilo koji igrač koji se nalazi blizu lopte u trenutku odigravanja i koji pokušava da je odigra, je u akciji odigravanja loptom, čak i ukoliko nije došlo do kontakta sa loptom.

Međutim, dodirivanje mreže izvan antena ne smatra se greškom (osim u slučaju iz pravila 9.1.3).

12. SERVIS

Servis je akcija kojom desni igrač zadnje linije, koji se nalazi u zoni za serviranje, ubacuje loptu u igru. 1.4.2, 8.1, 12.4.1

12.1 PRVI SERVIS U SETU

12.1.1 Prvi servis u prvom setu, kao i u odlučujućem (petom) setu, izvodi ekipa određena žrebom. 6.3.2, 7.1

12.1.2 Ostali setovi počinju servisom ekipe koja nije prva servirala u prethodnom setu.

12.2 REDOSLED SERVIRANJA

12.2.1 Igrači moraju slediti redosled serviranja upisan na listiću za postavu. 7.3.1, 7.3.2

12.2.2 Posle prvog servisa u setu, koji će igrač servirati, određuje se na sledeći način: 12.1

12.2.2.1 kada ekipa koja servira pobjedi u nadigravanju, igrač (ili njegova zamena), koji je prethodno servirao, servira ponovo; 6.1.3, 15.5

12.2.2.2 kada ekipa koja je primala servis pobjedi u nadigravanju, stiče pravo da servira i rotira se pre servisa. Serviraće igrač koji se pomera sa prednje desne pozicije na zadnju desnu poziciju. 6.1.3, 7.6.2

12.3 ODOBRENJE SERVISA

Prvi sudija odobrava servis, pošto je proverio da su obe ekipe spremne za igru i da je lopta u posedu servera. 12, D11(1)

12.4 IZVOĐENJE SERVISA D11(10)

12.4.1 Lopta mora biti udarena jednom šakom, ili bilo kojim drugim delom ruke, pošto je izbačena ili ispuštena iz ruke (ruku).

12.4.2 Samo je jednom dozvoljeno izbaciti ili ispustiti loptu. Driblanje ili prebacivanje lopte iz ruke u ruku je dozvoljeno.

12.4.3 U trenutku servisnog udarca, ili odraza prilikom skok servisa, server ne sme dodirivati teren (uključujući osnovnu liniju) niti pod izvan zone za serviranje. 1.4.2, 29.2.1.4, D11(22), D12(4)

Posle udarca, server može kročiti/doskočiti izvan zone za serviranje ili u teren.

12.4.4 Server mora udariti loptu u roku od 8 sekundi pošto je prvi sudija zviždukom dao znak za servis. 12.3, D11(11)

12.4.5 Servis izveden pre sudijskog zvižduka se poništava i ponavlja. 12.3

12.5 ZAKLON D6, D11(12)

12.5.1 Igrači ekipe koja servira ne smeju sprečavati protivničke igrače, pojedinačnim ili grupnim zaklanjanjem („maskom“), da vide servisni udarac i putanju lopte. 12.5.2

12.5.2 Igrač ili grupa igrača ekipe koja servira čini zaklon ako mašu rukama, skaču ili se kreću levo-desno za vreme izvođenja servisnog udarca, ili ako stoje grupisani tako da prikrivaju i servisni udarac i putanju lopte, sve dok lopta ne pređe vertikalnu ravan mreže. Ukoliko je bilo šta od pomenutog vidljivo za ekipu koja prima servis, to nije zaklon. 12.4, D6

12.5.3	Nijednom igraču ekipe koja servira nije dozvoljeno da podigne ruke iznad glave tokom izvođenja servisa, sve dok lopta ne pređe preko mreže.	12.4, 12.5.2, D6, D11 (12)
	Prvi sudija može da upozori (opomene) ekipu preko kapitena u igri ukoliko posumnja da igrači namerno postavljaju zaklon.	
12.6	GREŠKE ZA VREME SERVIRANJA	
12.6.1	<i>Greške serviranja</i>	
	Greške koje dovode do promene servisa, čak i ako je protivnik u pogrešnoj poziciji, su one kada server:	12.2.2.2, 12.7.1
12.6.1.1	narušava redosled serviranja;	12.2
12.6.1.2	ne izvodi servis pravilno.	12.4
12.6.2	<i>Greške posle servisnog udarca</i>	
	Pošto je lopta pravilno udarena, servis postaje pogrešan (osim ako je igrač u pogrešnoj poziciji) ako lopta:	12.4, 12.7.2
12.6.2.1	dodirne igrača ekipe koja servira, ili ne pređe vertikalnu ravan mreže potpuno unutar prostora za prelaz lopte;	8.4.4, 8.4.5, 10.1.1, D11(19)
12.6.2.2	ode „u aut“;	8.4, D11(15)
12.6.2.3	prelazi preko zaklona.	12.5, D11(12)
12.7	GREŠKE SERVIRANJA I POZICIONE GREŠKE	
12.7.1	Ako server čini grešku u trenutku servisnog udarca (nepravilno izvođenje, pogrešan redosled serviranja itd.), a protivnik je u pogrešnoj poziciji, sankcioniše se greška serviranja.	7.5.1, 7.5.2, 12.6.1
12.7.2	Naprotiv, ako je izvođenje servisa bilo pravilno, a servis kasnije postaje pogrešan (ode u aut, prelazi preko zaklona itd.), prvo je učinjena poziciona greška i ona se sankcioniše.	7.5.3, 12.6.2

13. UDARAC U NAPADU**13.1 KARAKTERISTIKE UDARCA U NAPADU**

12, 14.1.1

13.1.1 Udarcima u napadu se smatraju sve akcije kojima se lopta upućuje ka protivniku, sa izuzetkom servisa i bloka.

13.1.2 Za vreme udarca u napadu, „kuvanje“ je dozvoljeno ako je kontakt čist i ako lopta nije zadržana ili bačena. 9.2.2

13.1.3 Udarac u napadu je izveden u trenutku kada lopta potpuno pređe vertikalnu ravan mreže, ili je dodirne protivnik.

13.2 OGRANIČENJA ZA UDARAC U NAPADU

13.2.1 Igrač prednje linije može izvesti udarac u napadu na bilo kojoj visini, pod uslovom da je kontakt sa loptom ostvaren u sopstvenom prostoru za igru (osim u slučaju iz Pravila 13.2.4 i 13.3.6). 7.4.1.1

13.2.2 Igrač zadnje linije može izvesti udarac u napadu na bilo kojoj visini iza prednje zone, ali: 1.4.1, 7.4.1.2, 19.3.1.2, D8

13.2.2.1 prilikom odraza, igračevo stopalo (stopala) ne sme dodirivati niti prelaziti liniju napada; 1.3.4

13.2.2.2 posle udarca, igrač može doskočiti u prednju zonu. 1.4.1

13.2.3 Igrač zadnje linije može izvesti udarac u napadu i iz prednje zone ako je, u trenutku kontakta, deo lopte niži od vrha mreže. 1.4.1, 7.4.1.2, D8

13.2.4 Nijednom igraču nije dozvoljeno da izvede udarac u napadu na protivnikov servis kada je lopta u prednjoj zoni i u celosti iznad gornje ivice mreže. 1.4.1

13.3 GREŠKE UDARCA U NAPADU

13.3.1 Igrač odigrava loptu unutar protivničkog prostora za igru. 13.2.1, D11(20)

13.3.2 Igrač pošalje loptu „u aut“. 8.4, D11(15)

13.3.3 Igrač zadnje linije izvede udarac u napadu iz prednje zone, ako je, u trenutku udarca, lopta u celosti bila iznad gornje ivice mreže. 1.4.1, 7.4.1.2, 13.2.3, D11(21)

13.3.4 Igrač izvede udarac u napadu na protivnikov servis, kada je lopta u prednjoj zoni i u celosti iznad gornje ivice mreže. 1.4.1, 13.2.4, D11(21)

13.3.5 Libero izvede udarac u napadu, ako je, u trenutku udarca, lopta u celosti bila iznad gornje ivice mreže. 19.3.1.2, 23.3.2.3d, D11(21)

13.3.6 Igrač izvede udarac u napadu kada je lopta u celosti iznad gornje ivice mreže, a loptu je podigao Libero prstima, iz svoje prednje zone. 1.4.1, 19.3.1.4, 23.3.2.3e, D11(21)

14. BLOK**14.1 BLOKIRANJE**

14.1.1 Blokiranje je akcija igrača u blizini mreže, kojom se lopta, koja dolazi sa protivničke strane, presreće, izdizanjem iznad gornje ivice mreže, bez obzira na kojoj se visini dodirne lopta. Samo je igračima prednje linije dozvoljeno da izvedu akciju blokiranja, ali u trenutku kontakta sa loptom, deo tela mora da bude iznad gornje ivice mreže. 7.4.1.1

14.1.2 *Pokušaj blokiranja*
Pokušaj blokiranja je akcija blokiranja bez dodira lopte.

14.1.3 *Izveden blok*
Blok je izveden kada bloker dodirne loptu. D7

14.1.4 *Grupni blok*
Grupni blok čine dva ili tri igrača, koji su blizu jedan drugome, a izveden je kada lopta dodirne jednog od njih.

14.2 DODIR BLOKA

Jedan ili više igrača koji blokiraju mogu ostvariti uzastopne (brze i neprekidne) kontakte sa loptom, pod uslovom da su se kontakti dogodili za vreme jedne akcije. 9.1.1, 9.2.3

14.3 BLOKIRANJE U PROTIVNIČKOM PROSTORU

Prilikom blokiranja, igrači mogu postaviti svoje šake i ruke preko mreže, pod uslovom da to ne ometa protivnikovu igru. Nije dozvoljeno dodirnuti loptu preko mreže pre nego što protivnik izvrši udarac u napadu. 13.1.1

14.4 BLOK I ODIGRAVANJE EKIPE

14.4.1 Dodir bloka se ne računa u odigravanja ekipe. Posle dodira bloka, ekipa ima pravo na još tri odigravanja da bi vratila loptu. 9.1, 14.4.2

14.4.2 Prvo odigravanje posle bloka može da izvrši bilo koji igrač, uključujući onoga koji je dodirnuo loptu u bloku. 14.4.1

14.5 BLOKIRANJE SERVISA

Zabranjeno je blokirati protivnikov servis.

12,
D11(12)

14.6 GREŠKE BLOKIRANJA

D11(20)

14.6.1 Bloker dodiruje loptu u protivničkom prostoru, pre protivnikovog udarca u napadu. 14.3

14.6.2 Igrač zadnje linije, ili Libero, izvede akciju blokiranja, ili učestvuje u izvedenom grupnom blokiranju. 14.1, 14.5, 19.3.1.3,

14.6.3 Blokiranje protivnikovog servisa.

14.5,
D11(12)
8.4

14.6.4 Lopta od bloka odlazi „u aut“.

14.6.5 Blokiranje lopte u protivničkom prostoru izvan antene.

14.6.6 Libero pokušava individualni ili grupni blok.

14.1.1,
19.3.1.3

POGLAVLJE 5 PREKIDI, ODUGOVLAČENJA I PAUZE

PRAVILO

VIDI PRAVILO

15.	PREKIDI IGRE	
	Prekid igre je vreme između okončanog nadigravanja i zvižduka prvog sudije za sledeći servis.	6.1.3, 8.1, 8.2, 15.4, 15.5, 24.2.6
	Jedini pravilni prekidi igre su TAJM-AUTI i ZAMENE IGRAČA.	
15.1	BROJ PRAVILNIH PREKIDA IGRE	
	Svaka ekipa ima pravo da zatraži najviše dva tajm-auta i šest zamena igrača, po setu.	6.2, 15.4, 15.5
15.2	REDOSLED PRAVILNIH PREKIDA IGRE	
15.2.1	Zahtev za jedan ili dva tajm-auta i jedan zahtev za zamenu igrača, od strane obe ekipe, mogu da slede jedan za drugim, bez potrebe da se igra nastavi.	15.4, 15.5
15.2.2	Međutim, za vreme istog prekida igre, ekipa nema pravo da uzastopno ponavlja zahtev za zamenu igrača. Dva ili više igrača mogu biti zamenjeni za vreme istog prekida igre.	15.5, 15.6.1
15.2.3	Mora da postoji okončano nadigravanje između dva odvojena zahteva za zamenu igrača od strane iste ekipe. (Izuzetak: zamena izazvana povredom ili isključenjem/odstranjenjem (15.5.2, 15.7, 15.8)).	6.1.3, 15.5
15.2.4	Nije dozvoljeno zahtevati bilo koji pravilni prekid igre, nakon što je zahtev odbijen i sankcionisan opomenom za odugovlačenje, tokom istog prekida igre (tj. pre završetka sledećeg okončanog nadigravanja).	16.1.2
15.3	ZAHTEV ZA PRAVILNE PREKIDE IGRE	
15.3.1	Pravilne prekide igre može zahtevati isključivo trener, ili, u odsustvu trenera, pomoćni trener ili kapiten u igri, i samo oni.	5.1.2.3, 5.2.3.3, 5.3.2, 15.
15.3.2	Zamena pre početka seta je dozvoljena i upisuje se kao pravilna zamena za taj set.	7.3.4
15.4	TAJM-AUTI	
15.4.1	Zahtev za tajm-aut mora biti upućen pokazivanjem odgovarajućeg znaka rukom, kada je lopta van igre i pre zvižduka za servis. Svi zahtevani tajm-auti traju 30 sekundi. Za FIVB, svetska i zvanična takmičenja, dužina tajm-auta se može podešavati, ukoliko FIVB odobri takav zahtev, zasnovan na zahtevu organizatora.	6.1.3, 8.2, 12.3, D11(4)
	Za FIVB, svetska i zvanična takmičenja, obavezno je koristiti sirenu, a zatim znak rukom, za zahtevanje tajm-auta.	D11(4)
15.4.2	Za vreme svakog tajm-auta, igrači koji su u igri moraju otići u slobodnu zonu, u blizinu svoje klupe za rezervne igrače	D1a

15.5 ZAMENA IGRAČA

- 15.5.1 Zamena igrača je čin kojim igrač, ali ne i Libero, ili igrač umesto koga je Libero u igri, posle upisivanja u zapisnik, ulazi u igru, na poziciju drugog igrača, koji, u tom trenutku, mora da napusti teren. 19.3.2.1, D11(5)
- 15.5.2 Kada je zamena igrača izazvana povredom igrača u igri, ona mora biti praćena pokazivanjem odgovarajućeg znaka rukom od strane trenera (ili kapitena u igri). 5.1.2.3, 5.2.3.3, 6.1.3, 8.2, 12.3, D11(5)

15.6 OGRANIČENJA KOD ZAMENE IGRAČA

- 15.6.1 Igrač početne postave može napustiti igru pa se potom vratiti, ali samo jednom u setu i to na svoju prethodnu poziciju u postavi. 7.3.1
- 15.6.2 Igrač-zamena može ući u igru na mesto igrača početne postave, ali samo jednom u setu i može biti zamenjen samo istim igračem početne postave. 7.3.1

15.7 IZUZETNA ZAMENA

Igrač (osim Libera) koji ne može da nastavi igru, zbog povrede ili bolesti, ili isključenja/odstranjenja, treba da bude zamenjen pravilnom zamenom. Ako to nije moguće, ekipa ima pravo na IZUZETNU zamenu, bez obzira na ograničenja iz Pravila 15.6. 15.6, 19.4.3, 21.3.2, 21.3.3, D11 (5)

Izuzetna zamena znači da bilo koji igrač, koji nije na terenu u trenutku povrede/bolesti/isključenja/odstranjenja, osim Libera i igrača umesto kojeg je Libero u igri, može zameniti povređenog povređenog/bolesnog/isključenog/odstranjenog igrača. Ovako zamenjeni povređeni/bolesni/isključeni igrač se ne može vratiti u igru na toj utakmici.

Izuzetna zamena se ni u kom slučaju ne može računati u pravilne zamene, ali treba je uključiti u ukupan broj zamena za set ili utakmicu u zapisniku.

15.8 ZAMENA ISKLJUČENOG ILI ODSTRANJENOG IGRAČA

ISKLUČENI ili ODSTRANJENI igrač mora odmah biti pravilno zamenjen. Ako to nije moguće, ekipa ima pravo da izvrši izuzetnu zamenu. Ako to nije moguće, ekipa se proglašava NEKOMPLETNOM. 6.4.3, 7.3.1, 15.6, 15.7, 21.3.2, 21.3.3, D11(5)

15.9 NEPRAVILNA ZAMENA

- 15.9.1 Zamena je nepravilna ako prevazilazi ograničenja iz Pravila 15.6 (osim u slučaju iz Pravila 15.7), ili kada uključuje igrača koji nije upisan u zapisnik.
- 15.9.2 Kada ekipa izvrši nepravilnu zamenu, a igra se nastavi, postupak je sledeći: 8.1, 15.6
- 15.9.2.1 ekipa se kažnjava poenom i servisom za protivnika; 6.1.3
- 15.9.2.2 zamena se ispravlja;
- 15.9.2.3 poeni ekipe koja je učinila grešku, osvojeni posle učinjene greške, se poništavaju; protivnikovi poeni ostaju važeći.

15.10 POSTUPAK ZAMENA

- 15.10.1 Zamena igrača se mora izvesti u zoni za zamenu. 1.4.3, D1b
- 15.10.2 Zamena traje samo onoliko vremena koliko je potrebno za upisivanje u zapisnik i ulazak, odnosno izlazak, igrača. 15.10, 24.2.6,

15.10.3.1 Zahtev za zamenu stupa na snagu u trenutku ulaska igrača-zamene, koji je/su spreman/ni za igru, u zonu za zamenu, za vreme prekida igre. Trener ne mora da pokaže znak rukom za zamenu igrača, osim ukoliko to nije zamena zbog povrede ili pre početka seta.

- 15.10.3.2 Ukoliko igrač nije spreman u trenutku zahteva, zamena se neće odobriti i ekipa se sankcioniše za odugovlačenje. 16.2, D9
24.2.6

- 15.10.3.3 Zahtev za zamenu prati i objavljuje zapisničar, ili drugi sudija, koristeći sirenu, odnosno pištaljku. Drugi sudija odobrava zamenu.

Za FIVB, svetska i zvanična takmičenja, prilikom zamene se koriste tablice sa brojevima (osim u situacijama kada se koriste elektronski uređaji za prenošenje podataka zapisničaru).

- 15.10.4 Ako ekipa namerava da istovremeno izvrši više od jedne zamene, svi igrači-zamene moraju ući u zonu za zamenu u isto vreme, kako bi bili obuhvaćeni istim zahtevom. U tom slučaju, zamene moraju biti izvedene sukcesivno, jedan po jedan par igrača. Ukoliko je jedna od njih nepravilna, pravilne se dozvoljavaju, a nepravilna se odbija i predmet je sankcije za odugovlačenje. 1.4.3,
15.2.2

15.11 NEOSNOVANI ZAHTEVI

- 15.11.1 Neosnovano je zahtevati bilo kakav pravilan prekid igre: 15.
- 15.11.1.1 za vreme nadigravanja, u trenutku, ili posle zvižduka za servis; 12.3
- 15.11.1.2 od strane neovlašćenog člana ekipe; 5.1.2.3,
5.2.3.3
- 15.11.1.3 za drugu zamenu igrača od strane iste ekipe za vreme istog prekida (tj. pre završetka sledećeg okončanog nadigravanja), osim u slučaju povrede/bolesti/ isključenja/odstranjenja igrača u igri; 15.2.2,
15.2.3, 16.1,
25.2.2.6
- 15.11.1.4 posle iskorišćenog dozvoljenog broja tajm-auta i zamena igrača. 15.1
- 15.11.2 Prvi neosnovani zahtev ekipe na utakmici, koji ne utiče na igru niti je odugovlači, biće odbijen bez ikakvih posledica, ali mora biti upisan u zapisnik. 16.1,
25.2.2.6
- 15.11.3 Bilo koji ponovljeni neosnovani zahtev na utakmici, od strane iste ekipe, predstavlja odugovlačenje. 16.1.4,
D11(25)

16. ODUGOVLAČENJE IGRE

16.1 VRSTE ODUGOVLAČENJA

Nepravilna akcija ekipe, kojom se odlaže nastavak igre, je odugovlačenje i podrazumeva, između ostalog:

16.1.1	odugovlačenje pravilnih prekida igre;	15.10.2
16.1.2	produžavanje prekida, pošto je dat znak za nastavak igre;	15.
16.1.3	traženje nepravilne zamene;	15.9
16.1.4	ponavljanje neosnovanog zahteva;	15.11.3
16.1.5	odugovlačenje igre od strane člana ekipe.	

16.2 SANKCIJE ZA ODUGOVLAČENJE

D9

16.2.1	„Opomena za odugovlačenje“ i „kazna za odugovlačenje“ su sankcije za ekipu.	
16.2.1.1	Sankcije za odugovlačenje važe za celu utakmicu.	6.3
16.2.1.2	Sve sankcije za odugovlačenje se upisuju u zapisnik.	25.2.2.6
16.2.2	Prvo odugovlačenje na utakmici, od strane bilo kog člana ekipe, se sankcioniše „OPOMENOM ZA ODUGOVLAČENJE“.	4.1.1,
D11(25)
16.2.3	Drugo i sva sledeća odugovlačenja, bilo koje vrste, od strane bilo kog člana iste ekipe, na istoj utakmici, predstavljaju grešku i sankcionišu se „KAZNOM ZA ODUGOVLAČENJE“: poen i servis za protivnika.	6.1.3,
D11(25)
16.2.4	Sankcije za odugovlačenje, dodeljene pre ili između setova, primenjuju se u narednom setu.	18.1

17.	IZUZETNI PREKIDI IGRE	
17.1	POVREDA/BOLEST	8.1
17.1.1	Ako se dogodi ozbiljna nezgoda (povreda, nesrećni slučaj), dok je lopta u igri, sudija mora odmah da zaustavi igru i dozvoli medicinskom osoblju da uđe u teren.	
	Nadigravanje se zatim ponavlja.	6.1.3
17.1.2	Ako igrač zbog povrede/bolesti ne može biti zamenjen ni pravilno ni izuzetno, igraču se dozvoljava tri minuta za oporavak, ali ne više od jednom za istog igrača na utakmici.	15.6, 15.7, 24.2.8
	Ako se igrač ne oporavi, njegova ekipa se proglašava nekompletnom.	6.4.3, 7.3.1
17.2	SPOLJNO OMETANJE	
	Ako, za vreme igre, dođe do bilo kakvog ometanja spolja, igra se prekida i nadigravanje se ponavlja.	6.1.3, D11(23)
17.3	PRODUŽENI PREKIDI	
17.3.1	Ako nepredviđene okolnosti prekinu utakmicu, prvi sudija, organizator i Kontrolni komitet (ako postoji) će odlučiti o merama koje će se preduzeti da bi se ponovo uspostavili normalni uslovi za igru.	23.2.3
17.3.2	Ako se dogode jedan ili više prekida, koji ukupno ne prelaze 4 sata:	17.3.1
17.3.2.1	ako se utakmica nastavlja na istom terenu, prekinuti set se normalno nastavlja, sa istim rezultatom, igračima (sa izuzetkom onih koji su isključeni ili odstranjeni) i njihovim pozicijama. Rezultati već odigranih setova ostaju na snazi;	1, 7.3
17.3.2.2	ako se utakmica nastavlja na drugom terenu, prekinuti set se poništava i ponavlja, sa istim članovima ekipe i istim početnim postavama (sa izuzetkom isključenih ili odstranjenih igrača), a sve upisane sankcije se zadržavaju . Rezultati već odigranih setova ostaju na snazi.	7.3, 21.4.1, D9
17.3.3	Ako se dogodi jedan ili više prekida, koji ukupno traju duže od 4 sata, cela utakmica se ponavlja.	

18. PAUZE I PROMENA POLJA**18.1 PAUZE**

Pauza je vreme između setova. Sve pauze traju po tri minuta. 4.2.4

Za vreme tog perioda, obavlja se promena polja i u zapisnik se upisuju početne postavke ekipe. 7.3.2, 18.2, 25.2.1.2

Pauza između drugog i trećeg seta se može produžiti do 10 minuta, od strane nadležnog organa, a na zahtev organizatora.

18.2 PROMENA POLJA

D11(3)

18.2.1 Posle svakog seta, sa izuzetkom odlučujućeg, ekipe menjaju polja. 7.1

18.2.2 U odlučujućem setu, čim ekipa koja vodi osvoji 8. poen, ekipe, bez odugovlačenja, menjaju polja, a pozicije igrača ostaju iste. 6.3.2, 7.4.1, 25.2.2.5

Ako promena polja nije učinjena u trenutku kada je ekipa koja vodi osvojila 8. poen, obaviće se čim se greška uoči. Posle promene polja, rezultat ostaje isti.

POGLAVLJE 6 LIBERO

PRAVILO

VIDI PRAVILO

19.	LIBERO	
19.1	ODREĐIVANJE LIBERA	5.
19.1.1	Svaka ekipa ima pravo da, sa spiska igrača u zapisniku, odredi do dva specijalizovana odbrambena igrača: Libero-igrača.	4.1.1
	Za FIVB, svetska i zvanična takmičenja za seniore, ukoliko ekipa ima više od 12 igrača upisanih u zapisnik, DVA Libera su obavezna na spisku igrača.	
19.1.2	Svi Libero-igrači moraju biti pre utakmice upisani u zapisnik, u posebne rubrike predviđene za to.	5.2.2, 25.2.1.1, 28.2.1.1
19.1.3	Libero koji je na terenu je aktivni Libero. Ukoliko postoji još jedan Libero, on/ona je drugi Libero ekipe.	
	Samo jedan Libero može biti na terenu u svakom trenutku.	
19.2	OPREMA	4.3
	Libero-igrač(i) moraju nositi uniformu (ILI PRSLUK ZA NOVOODREĐENOG Libera), na kojoj preovlađuje boja različita od svih boja na uniformi ostatka ekipe. Uniforma mora biti kontrastne boje u odnosu na boju uniformi ostatka ekipe. Oba Libera mogu biti u uniformama koje se razlikuju i između sebe i od ostatka ekipe.	
	Uniforme Libero igrača moraju biti numerisane kao kod ostatka ekipe.	
	Za FIVB, svetska i zvanična takmičenja, novoodređeni Libero bi trebalo, ukoliko je moguće, da obuče dres istog stila i iste boje kao originalni Libero, ali zadržava svoj broj.	
19.3	AKCIJE U KOJIMA UČESTVUJE LIBERO	
19.3.1	Akcije u igri	
19.3.1.1	Liberu je dozvoljeno da uđe u igru na mesto bilo kog igrača zadnje linije.	7.4.1.2
19.3.1.2	Libero ima ograničenje da igra kao igrač zadnje linije i nije mu/joj dozvoljeno da izvede udarac u napadu (ni iz terena ni iz slobodne zone) ako je, u trenutku kontakta, lopta u celosti iznad gornje ivice mreže.	13.2.2, 13.2.3, 13.3.5
19.3.1.3	Libero ne sme da servira, blokira, ili pokuša da blokira.	12.4.1, 14.6.2, 14.6.6, D11(12)
19.3.1.4	Igrač ne sme izvesti udarac u napadu ako je lopta u celosti iznad gornje ivice mreže, a loptu je Libero podigao prstima, iz svoje prednje zone. Ako Libero učini takvu akciju izvan svoje prednje zone udarac u napadu se može slobodno izvesti.	1.4.1, 13.3.6, 23.3.2.3d, e, D1b
19.3.2	Promene igrača sa Liberom	
19.3.2.1	Promene igrača sa Liberom se ne računaju u zamene.	6.1.3, 15.5
	Njihov broj je neograničen, ali između dve promene igrača sa Liberom mora biti okončano nadigravanje (osim kada kazna prouzrokuje rotaciju ekipe i pomeranje Libera u poziciju 4, ili kada aktivni Libero postane nesposoban da nastavi igru, a to prouzrokuje da nadigravanje ne bude okončano).	

- 19.3.2.2 Igrač na čije mesto je ušao Libero može se vratiti u igru umesto jednog ili drugog Libera. Aktivnog Libera može promeniti samo igrač umesto koga je Libero ušao, ili drugi Libero.
- 19.3.2.3 Na početku svakog seta, Libero ne može ući u teren dok drugi sudija ne proverí postavu i ne odobri promenu igrača početne postavu sa Liberom. 7.3.2, 12.1
- 19.3.2.4 Ostale promene igrača sa Liberom mogu se obaviti samo dok je lopta van igre i pre zvižduka za servis. 8.2, 12.3
- 19.3.2.5 Promena igrača sa Liberom izvedena posle zvižduka za servis, a pre servisnog udarca, neće biti odbijena; međutim, na kraju nadigravanja, sudija mora obavestiti kapitena u igri da to nije dozvoljen postupak i da će njegovo ponavljanje biti predmet sankcija za odugovlačenje. 12.3, 12.4, D9
- 19.3.2.6 Svako sledeće kašnjenje promene igrača sa Liberom rezultiraće momentalnim prekidom igre i primenom odgovarajuće sankcije za odugovlačenje. U zavisnosti od ishoda sankcije za odugovlačenje, biće određena ekipa koja će sledeća servirati. 16.2, D9
- 19.3.2.7 Libero i igrač sa kojim Libero vrši promenu, mogu ući ili izaći sa terena samo kroz „Zonu za promenu Libera“. 1.4.4, D1b
- 19.3.2.8 Promene igrača sa Liberom se moraju upisati u list za kontrolu Libera (ukoliko se koristi), ili u elektronski zapisnik. 28.2.2.1, 28.2.2.2
- 19.3.2.9 Nepravilna promena igrača sa Liberom uključuje (između ostalog) situacije kada:
- nije okončano nadigravanje između dve promene igrača sa Liberom; 6.1.3
 - Libera menja bilo koji igrač osim drugog Libera ili onog igrača na čije mesto je Libero ušao. 15.9
- Nepravilnu promenu igrača sa Liberom bi trebalo tretirati na isti način kao nepravilnu zamenu igrača: 15.9
- tj. ukoliko se nepravilna promena igrača sa Liberom primeti pre početka sledećeg nadigravanja, sudije bi trebalo da je isprave, a ekipa se sankcioniše za odugovlačenje. D9
- ukoliko se nepravilna promena igrača sa Liberom primeti nakon servisnog udarca, posledice su iste kao one za nepravilnu zamenu. 15.9
- 19.4 PONOVRNO ODREĐIVANJE LIBERA**
- 19.4.1 Libero **postaje** nesposoban za igru ako je povređen, bolestan, isključen ili odstranjen. 21.3.2, 21.3.3, D9
- Libero **može biti proglašen** nesposobnim za igru iz bilo kog razloga, od strane trenera, ili, u odsustvu trenera, od strane pomoćnog trenera ili kapitena u igri. 5.1.2.1, 5.2.1
- 19.4.2 Ekipa sa jednim Liberom:
- 19.4.2.1 U slučaju kada ekipa ima na raspolaganju samo jednog Libera, shodno Pravilu 19.4.1, ili je samo jedan Libero upisan u zapisnik, a on postane ili se proglasi nesposobnim za igru, trener (pomoćni trener ili kapiten u igri, ukoliko trener nije prisutan) može da odredi bilo kog drugog igrača za novog Libera (sa izuzetkom igrača na čije mesto je ušao Libero), koji nije na terenu u trenutku ponovnog određivanja, do kraja utakmice. 19.4, 19.4.1

- 19.4.2.2 Ukoliko aktivni Libero postane nesposoban za igru, može biti promenjen igračem umesto kojeg je ušao u igru ili momentalnim i direktnim ulaskom na teren novoodređenog Libera. Libero koji je predmet ponovnog određivanja nema pravo da igra do kraja utakmice.
- Ukoliko Libero nije na terenu u trenutku kada je proglašen nesposobnim za igru, takođe može biti predmet ponovnog određivanja. Libero koji je proglašen nesposobnim za igru nema pravo da igra do kraja utakmice.
- 19.4.2.3 Trener, ili pomoćni trener ili kapiten u igri, ukoliko trener nije prisutan, se obraća drugom sudiji, obaveštavajući ga/je o ponovnom određivanju. 5.1.2.1, 5.2.1
- 19.4.2.4 Ako bi novoodređeni Libero postao ili bio proglašen nesposobnim da nastavi igru, buduća nova određivanja bi bila moguća. 19.4.1
- 19.4.2.5 Ukoliko trener uputi zahtev da kapiten ekipe bude određen za novog Libera, to će biti dozvoljeno. 5.1.2, 19.4.1
- 19.4.2.6 U slučaju ponovnog određivanja Libera, broj igrača, koji je određen za novog Libera, mora biti upisan u rubriku Primedbe u zapisniku i na list za kontrolu Libera (ili u elektronski zapisnik, ukoliko se koristi). 25.2.2.7, 26.2.2.1
- 19.4.3 Ekipe sa dva Libera
- 19.4.3.1 Ukoliko ekipa ima dva Libera upisana u zapisnik, a jedan postane nesposoban da igra, ekipa ima pravo da igra sa samo jednim Liberom. 4.1.1, 19.1.1
- Ponovno određivanje će biti dozvoljeno samo u slučaju da ni preostali Libero nije u mogućnosti da nastavi igru. 19.4
- 19.5 REZIME**
- 19.5.1 Ukoliko je Libero isključen ili odstranjen, može biti zamenjen direktno drugim Liberom ekipe. Ukoliko ekipa ima samo jednog Libera, ima pravo da izvrši ponovno određivanje Libera. 19.4, 21.3.2, 21.3.3

POGLAVLJE 7 PONAŠANJE UČESNIKA

PRAVILO

VIDI PRAVILO

20. PRAVILA PONAŠANJA

20.1 SPORTSKO PONAŠANJE

20.1.1 Učesnici moraju znati *Zvanična pravila odbojke* i pridržavati ih se.

20.1.2 Učesnici moraju prihvatati odluke sudija u sportskom duhu, bez osporavanja.

U slučaju nejasnoće, samo kapiten u igri može zatražiti razjašnjenje.

5.1.2.1

20.1.3 Učesnici se moraju uzdržavati od akcija, ili ponašanja, čiji je cilj uticaj na odluke sudija, ili prikrivanje učinjene greške sopstvene ekipe.

20.2 FER-PLEJ

20.2.1 Učesnici se moraju ponašati sa poštovanjem i učtivo, u duhu FER-PLEJA, ne samo prema sudijama, nego i prema drugim službenim licima, protivnicima, saigračima i gledaocima.

20.2.2 Za vreme utakmice, dozvoljena je komunikacija između članova ekipe.

5.2.3.4

21. NEDOZVOLJENO PONAŠANJE I SANKCIJE**21.1 MANJI PREKRŠAJI**

Manji prekršaji pravila o ponašanju nisu predmet sankcionisanja. Dužnost je prvog sudije da spreči ekipe da dođu do nivoa koji se sankcioniše. 5.1.2, 21.3

To se sprovodi na dva nivoa:

D9,
D11(6a)

Nivo 1: upućivanjem usmene opomene preko kapitena u igri;

Nivo 2: upotrebom ŽUTOG KARTONA članu ekipe. Ova opomena nije sankcija, već znak da je član ekipe (samim tim i ekipa) dostigao nivo za sankcionisanje na toj utakmici. Ova opomena nema trenutne posledice, ali se upisuje u zapisnik.

21.2 PREKRŠAJI KOJI SE SANKCIONIŠU

Nekorektno ponašanje člana ekipe prema službenim licima, protivnicima, saigračima, ili gledaocima je klasifikovano, prema ozbiljnosti prekršaja, u tri kategorije: 4.1.1

21.2.1 Neuljudno ponašanje: ponašanje protivno lepim manirima, moralnim načelima.

21.2.2 Nasilničko ponašanje: pogrdne ili uvredljive reči ili gestovi, ili bilo koji postupak koji izražava omalovažavanje.

21.2.3 Agresija: stvarni fizički napad ili agresivno ili preteće ponašanje.

21.3 SKALA SANKCIJA

D9

Prema proceni prvog sudije i u zavisnosti od ozbiljnosti prekršaja, sankcije koje će biti primenjene i upisane u zapisnik su sledeće: **kazna, isključenje ili odstranjenje** 21.2, 25.2.2.6

21.3.1 Kazna

D11(6b)

Prvo neuljudno ponašanje na utakmici, od strane bilo kog člana ekipe, kažnjava se poenom i servisom za protivnika. 4.1.1, 21.2.1

21.3.2 Isključenje

D11(7)

21.3.2.1 Član ekipe, koji je sankcionisan isključenjem, istog trenutka mora biti pravilno/izuzetno zamenjen, ukoliko se nalazi na terenu, ne može učestvovati u utakmici do kraja seta i mora da ode u svlačionicu ekipe, dok se set koji je u toku ne završi, bez drugih posledica. 1.4.6, 4.1.1, 5.2.1, 5.3.2, D1a, D1b

Isključeni trener gubi pravo da interveniše u setu i mora da ode u svlačionicu ekipe, dok se set koji je u toku ne završi. 5.2.3.3

21.3.2.2 Prvo nasilničko ponašanje, od strane člana ekipe, sankcioniše se isključenjem, bez drugih posledica. 4.1.1, 21.2.2

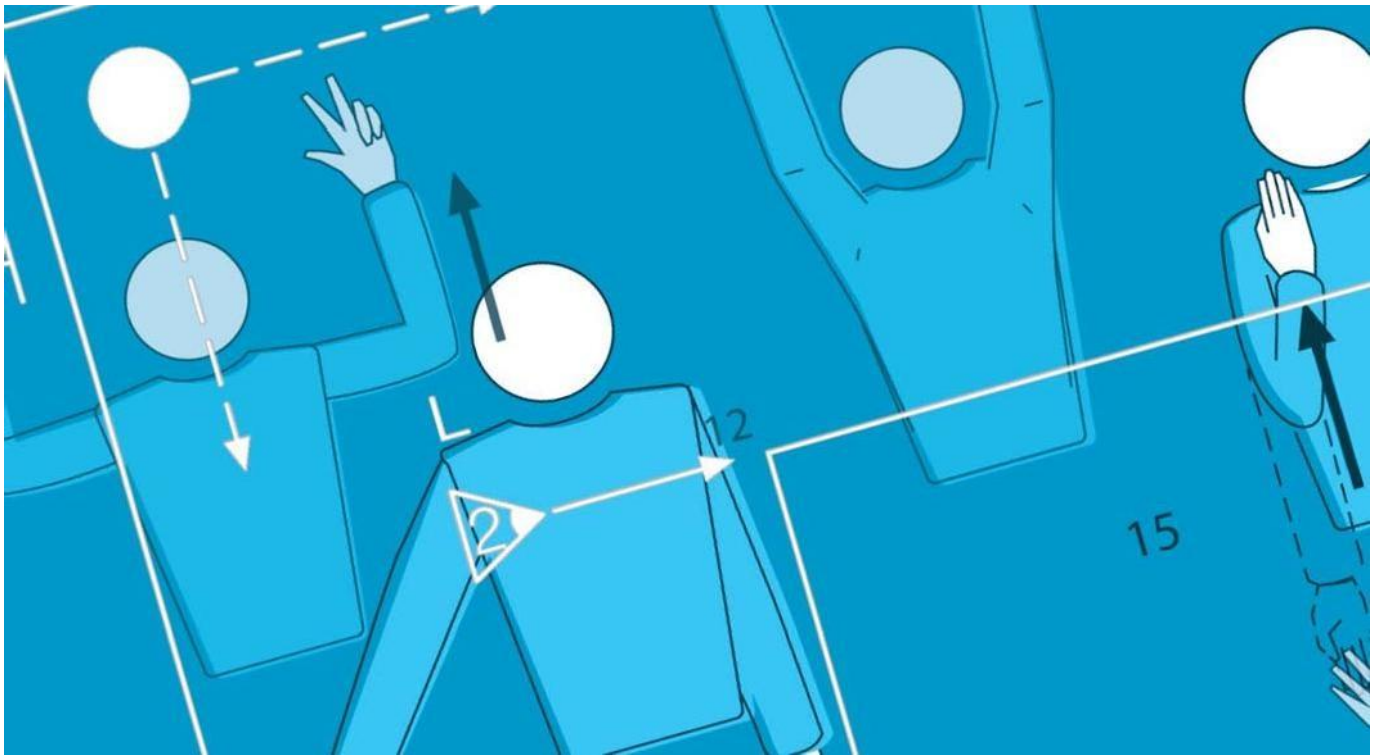
21.3.2.3 Drugo neuljudno ponašanje, na istoj utakmici, od strane istog člana ekipe, sankcioniše se isključenjem, bez drugih posledica. 4.1.1, 21.2.1

21.3.3 Odstranjenje

D11(8)

21.3.3.1 Član ekipe, koji je sankcionisan odstranjenjem, istog trenutka mora biti pravilno/izuzetno zamenjen, ukoliko se nalazi na terenu i mora da ode u svlačionicu ekipe, do kraja utakmice, bez drugih posledica. 4.1.1, D1a

21.3.3.2	Prvi fizički napad, čin agresije, ili pretnja agresijom, sankcioniše se odstranjenjem, bez drugih posledica.	21.2.3
21.3.3.3	Drugo nasilničko ponašanje, na istoj utakmici, od strane istog člana ekipe, sankcioniše se odstranjenjem, bez drugih posledica.	4.1.1, 21.2.2
21.3.3.4	Treće neuljudno ponašanje, na istoj utakmici, od strane istog člana ekipe, sankcioniše se odstranjenjem, bez drugih posledica.	4.1.1, 21.2.1
21.4	PRIMENA SANKCIJA ZA NEDOZVOLJENO PONAŠANJE	
21.4.1	Sve sankcije za prekršaje su individualne sankcije, ostaju na snazi tokom cele utakmice i upisuju se u zapisnik.	21.3, 25.2.2.6
21.4.2	Ponavljanje prekršaja, od strane istog člana ekipe, na istoj utakmici, se progresivno sankcioniše (član ekipe dobija težu sankciju za svaki sledeći prekršaj).	4.1.1, 21.2, 21.3, D9
21.4.3	Isključenje i odstranjenje, zbog nasilničkog, odnosno agresivnog ponašanja, ne zahteva prethodnu sankciju.	21.2, 21.3
21.5	PREKRŠAJI PRE I IZMEĐU SETOVA	
	Bilo koji prekršaj, koji se dogodi pre, ili između setova, sankcioniše se u skladu sa Pravilom 21.3 i sankcije se primenjuju u sledećem setu.	18.1, 21.2, 21.3
21.6	REZIME NEDOZVOLJENOG PONAŠANJA I KARTONA KOJI SE KORISTE	D11(6a, 6b, 7, 8) 21.1
	Opomena: nema sankcije - Nivo 1: usmena opomena Nivo 2: žuti karton	
	Kazna: sankcija - crveni karton	21.3.1
	Isključenje: sankcija - žuti + crveni karton (zajedno)	21.3.2
	Odstranjenje: sankcija - žuti + crveni karton (odvojeno)	21.3.3

DEO 2 – SEKCIJA 2: SUDIJE, NJIHOVE ODGOVORNOSTI I ZVANIČNI ZNACI RUKOM

POGLAVLJE 8 SUDIJE

PRAVILO

VIDI PRAVILO

22. SUDIJSKI KOLEGIJUM I POSTUPCI

22.1 SASTAV

Sudijski kolegijum za utakmicu se sastoji od sledećih službenih lica:

- prvi sudija 23
- drugi sudija 24
- *čelendž* sudija 25
- rezervni sudija 26
- zapisničar 27, 28
- četvero (dvoje) linijskih sudija 29

Njihov položaj je prikazan na dijagramu 10. 26.

Za FIVB, svetska i zvanična takmičenja, obavezni su *čelendž* sudija (ukoliko se koristi VCS), rezervni sudija i pomoćnik zapisničara.

22.2 POSTUPCI

22.2.1 Samo prvi i drugi sudija mogu koristiti pištaljku za vreme utakmice:

22.2.1.1 prvi sudija daje znak i zviždukom odobrava izvođenje servisa, kojim počinje nadigravanje; 6.1.3, 12.3, D11(1)

22.2.1.2 prvi i drugi sudija označavaju kraj nadigravanja zviždukom, pod uslovom da su sigurni da je greška učinjena i da su odredili vrstu greške.

22.2.2 Oni mogu upotrebiti pištaljku i kada je lopta van igre, da bi pokazali da li odobravaju ili odbijaju zahtev ekipe. 5.1.2, 8.2

22.2.3 Odmah pošto su zviždukom označili završetak nadigravanja, sudije moraju da pokažu zvaničnim sudijskim znakom: 22.2.1.2, 30.1

22.2.3.1 Ako je grešku dosudio prvi sudija, pokazuje:
a) ekipu koja će servirati, 12.2.2, D11(2)
b) vrstu greške,
c) igrača koji je pogrešio (ako je neophodno).

22.2.3.2 Ako je grešku dosudio drugi sudija, pokazuje:
a) vrstu greške,
b) igrača koji je pogrešio (ako je neophodno),
c) ekipu koja će servirati, sledeći znak prvog sudije. 12.2.2

U ovom slučaju, prvi sudija ne pokazuje ni vrstu greške ni igrača koji je pogrešio, već samo ekipu koja će servirati. D11(2)

22.2.3.3 U slučaju greške u napadu igrača zadnje linije, ili Libera, oboje sudija pokazuju u skladu sa 12.2.2, 13.3.3, 13.3.5, 19.3.1.2, 23.3.2.3d, e, D11(21)

22.2.3.4 U slučaju obostrane greške, oboje sudija pokazuju, po sledećem redosledu:
a) vrstu greške, 17.3, D11(23)
b) igrača koji su pogrešili (ako je neophodno),
Ekipu koja će servirati, zatim pokazuje prvi sudija. 12.2.2, D11(2)

23. PRVI SUDIJA**23.1 MESTO**

Prvi sudija obavlja svoje funkcije stojeći na sudijskoj platformi, koja se nalazi na jednom kraju mreže, nasuprot zapisničara. Nivo njegovog vidnog polja mora biti otprilike 50 cm iznad mreže. *D1a, D1b, D10*

23.2 OVLAŠĆENJA

23.2.1 Prvi sudija vodi utakmicu od početka do kraja. Njegova ovlašćenja su iznad ovlašćenja svih članova sudijskog kolegijuma i članova ekipa. *4.1.1, 6.3*

Za vreme utakmice, odluke prvog sudije su konačne. On/ona je ovlašćen/a da poništi odluke drugih članova sudijskog kolegijuma ako primeti da su pogrešne

On/ona može promeniti člana sudijskog kolegijuma, koji svoje funkcije ne obavlja valjano.

23.2.2 On/ona, takođe, kontroliše rad skupljača lopti i brzih brisača. *3.3*

23.2.3 On/ona ima pravo da odluči o bilo kom pitanju u vezi sa igrom, uključujući i ona koja nisu uređena *Pravilima igre*.

23.2.4 On/ona neće dozvoliti bilo kakvu diskusiju u vezi sa svojim odlukama. *20.1.2*

Na zahtev kapitena u igri, prvi sudija će dati objašnjenje o primeni ili tumačenju *Pravila igre*, na osnovu kojih je doneo/la odluku. *5.1.2.1*

Ako se kapiten u igri ne slaže sa datim objašnjenjem i odluči da uloži protest, mora to učiniti odmah, čime zadržava pravo da podnese i upiše protest u zapisnik na kraju utakmice. Prvi sudija mora dozvoliti korišćenje ovog prava kapitenu u igri. *5.1.2.1, 5.1.3.2, 25.2.3.2*

23.2.5 Prvi sudija je odgovoran da utvrdi da li oprema i uslovi u prostoru za igru, pre i za vreme utakmice, odgovaraju propisanim. *Poglavlje 1, 23.3.1.1*

23.3 NADLEŽNOSTI

23.3.1 PRE UTAKMICE, prvi sudija:

23.3.1.1 proverava uslove u prostoru za igru, lopte i ostalu opremu; *Poglavlje 1, 23.2.5*

23.3.1.2 obavlja žreb sa kapitenima ekipa; *7.1*

23.3.1.3 nadgleda zagrevanje. *7.2*

23.3.2 ZA VREME UTAKMICE, on/ona je ovlašćen/a da:

23.3.2.1 dodeljuje opomene ekipama; *21.1*

23.3.2.2 sankcioniše nedozvoljeno ponašanje i odugovlačenja igre; *16.2, 21.2, D9, D11 (6a, 6b, 7, 8, 25)*

23.3.2.3 odlučuje o:

a) greškama servera i pozicionim greškama ekipe koja servira, uključujući zaklon;	7.5, 12.4,
12.5, 12.7.1,
D4, D6,
D11(12, 13,
22)
b) greškama odigravanja loptom;	9.3,
D11(16,
17)
c) greškama iznad mreže i nedozvoljenom kontaktu igrača sa mrežom, prevashodno (ali ne isključivo) na strani ekipe koja napada;	11.3.1,
11.4.1,
11.4.4,
D11 (20)
d) greškama udarca u napadu Libera i igrača zadnje linije;	13.3.3,
13.3.5,
24.3.2.4,
D8,
D11(21)
e) izvedenom udarcu u napadu igrača loptom iznad visine mreže, koju je Libero podigao prstima, iz svoje prednje zone;	1.4.1,
13.3.6,
24.3.2.4,
D11(21)
f) prolasku lopte celim obimom kroz prostor ispod mreže;	8.4.5,
24.3.2.7,
D5a,
D11(22)
g) izvedenom bloku igrača zadnje linije, ili pokušaju bloka od strane Libera.	14.6.2,
14.6.6,
D11(12)
h) prolasku lopte, koja je upućena u protivnički teren, a prelazi mrežu potpuno ili delimično izvan prostora za prelaz lopte, ili ako dodiruje antenu, na svojoj strani terena;	D11(15)
i) prelasku servirane lopte, drugog i trećeg odigravanja preko ili izvan antene na svojoj strani terena.	D11(15)

23.3.3 NA KRAJU UTAKMICE, proverava i potpisuje zapisnik.

24.3.3,
25.2.3.3

24. DRUGI SUDIJA**24.1 MESTO**

Drugi sudija obavlja svoje funkcije stojeći izvan terena, u blizini stuba, na suprotnoj strani terena od prvog sudije, prema kome je okrenut licem. *D1a, D1b, D10*

24.2 OVLAŠĆENJA

- 24.2.1 Drugi sudija je pomoćnik prvog sudije, ali ima i sopstveni delokrug nadležnosti. *24.3*
Ako prvi sudija postane nesposoban/na da nastavi svoj posao, drugi sudija ga/je može zameniti.
- 24.2.2 On/ona može, bez zviždika, da signalizira i one greške koje nisu u njegovom delokrugu nadležnosti, ali na tome ne sme da insistira kod prvog sudije. *24.3*
- 24.2.3 On/ona kontroliše rad zapisničara i pomoćnika zapisničara (ako je prisutan). *25.2, 28.2*
- 24.2.4 On/ona nadgleda članove ekipa na klupi za rezervne igrače i obaveštava prvog sudiju o njihovom nedozvoljenom ponašanju. *4.2.1*
- 24.2.5 On/ona nadgleda igrače u prostoru za zagrevanje. *4.2.3*
- 24.2.6 On/ona odobrava prekide, kontroliše njihovo trajanje i odbija neosnovane zahteve. *15, 15.11, 25.2.2.3*
- 24.2.7 On/ona kontroliše broj tajm-auta i zamena igrača, koji je iskoristila svaka ekipa, i o drugom tajm-autu, petoj i šestoj zameni igrača, obaveštava prvog sudiju i odgovarajućeg trenera. *15.1, 25.2.2.3*
- 24.2.8 U slučaju povrede igrača, on/ona odobrava izuzetnu zamenu, ili vreme od tri minuta za oporavak. *15.7, 17.1.2*
- 24.2.9 On/ona proverava stanje podloge, uglavnom u prednjoj zoni. Takođe, za vreme utakmice, proverava da li lopte i dalje ispunjavaju propisane uslove. *1.2.1, 3.*
- 24.2.10 Za FIVB, svetska i zvanična takmičenja, ovlašćenje iz 24.2.5 obavlja rezervni sudija.** *26.2.6*

24.3 NADLEŽNOSTI

- 24.3.1 Na početku svakog seta, kod promene polja u odlučujućem setu i kad god je potrebno, drugi sudija proverava da li stvarne pozicije igrača na terenu odgovaraju onima na listiću za početnu postavu. *5.2.3.1, 7.3.2, 7.3.5, 18.2.2*
- 24.3.2 ZA VREME UTAKMICE, ona/ona odlučuje, zviždukom dosuđuje i pokazuje:

24.3.2.1	prelaz u protivničko polje i prostor ispod mreže;	1.3.3, 11.2, D5a, D11(22)
24.3.2.2	pozicione greške ekipe koja prima servis;	7.5, D4, D11(13)
24.3.2.3	nedozvoljen kontakt igrača sa mrežom prevashodno (ali ne isključivo) na strani ekipe koja blokira, ili sa antenom, na svojoj strani terena;	11.3.1
24.3.2.4	izvedeni blok igrača zadnje linije, ili pokušaj bloka od strane Libera; greške udarca u napadu igrača zadnje linije ili Libera;	13.3.3, 14.6.2, 14.6.6, 23.3.2.3d,e ,g D11(12, 21)
24.3.2.5	kontakt lopte sa spoljnim predmetom;	8.4.2, 8.4.3, D11(15)
24.3.2.6	kontakt lopte sa podom, kada prvi sudija nije u poziciji da vidi kontakt;	8.3
24.3.2.7	ako lopta, koja je upućena u protivnički teren, prelazi mrežu potpuno ili delimično izvan prostora za prelaz lopte, ili ako dodiruje antenu, na svojoj strani terena;	8.4.3, 8.4.4, D5a, D11(15)
24.3.2.8	kada servirana lopta, drugo i treće odigravanje prelaze preko ili izvan antene na svojoj strani terena.	D11(15)
24.3.3	NA KRAJU UTAKMICE, proverava i potpisuje zapisnik.	23.3.3, 25.2.3.3

25. ČELENĐŽ SUDIJA

Za FIVB, svetska i zvanična takmičenja, *čelendž* sudija je obavezan, ukoliko se koristi Video *čelendž* sistem (VCS).

25.1 MESTO

Čelendž sudija obavlja svoje funkcije u prostoru za *čelendž*, koji se nalazi na izdvojenoj poziciji koju određuje FIVB tehnički delegat.

25.2 NADLEŽNOSTI

25.2.1 Nadgleda postupak *čelendža* i obezbeđuje da se on odvija u skladu sa pravilom za *čelendž* koje je na snazi.

25.2.2 *Čelendž* sudija nosi zvaničnu sudijsku uniformu dok obavlja svoje funkcije.

25.2.3 Nakon postupka *čelendža*, obaveštava prvog sudiju o prirodi greške

25.2.4 Na kraju utakmice, potpisuje zapisnik

26. REZERVNI SUDIJA

Za FIVB, svetska i zvanična takmičenja, obavezan je rezervni sudija.

26.1 MESTO

Rezervni sudija obavlja svoje funkcije nalazeći se na izdvojenoj poziciji koja je određena FIVB planom terena.

26.2 NADLEŽNOSTI

Rezervni sudija je u obavezi da:

26.2.1	nosi zvaničnu sudijsku uniformu dok obavlja svoje funkcije	
26.2.2	zameni drugog sudiju u slučaju odsustva, ili u slučaju da on/ona nije u mogućnosti da nastavi svoj posao, ili u slučaju da drugi sudija postane prvi sudija	
26.2.3	kontrolise tablice za zamene (ukoliko se koriste) pre utakmice i između setova	
26.2.4	proveri rad tableta na klupama pre i između setova, ukoliko postoji problem	
26.2.5	pomaže drugom sudiji da održi slobodnu zonu prohodnom	1.1
26.2.6	pomaže drugom sudiji u upućivanju isključenog/odstranjenog člana ekipe da ode u svlačionicu ekipe	21.3.2.1,
21.3.3.1
26.2.7	kontrolise igrače-zamene u prostoru za zagrevanje i na klupi	1.4.5,
24.2.5,
24.2.10
26.2.8	donosi drugom sudiji četiri lopte za igru, odmah nakon predstavljanja startnih igrača i daje drugom sudiji loptu za igru, nakon što on/ona završi sa proverom pozicija igrača	24.3.1
26.2.9	pomaže drugom sudiji u usmeravanju rada brzih brisača	23.2.2

27. ZAPISNIČAR**27.1 MESTO**

Zapisničar obavlja svoje funkcije sedeći za zapisničkim stolom, na suprotnoj strani terena od prvog sudije i njemu okrenut licem.

*D1a, D1b,
D10*

27.2 NADLEŽNOSTI

Popunjava zapisnik u skladu sa *Pravilima igre*, sarađujući sa drugim sudijom.

Koristi sirenu, ili drugu zvučnu napravu, da bi objavio nepravilnosti, ili ukazao na njih sudijama, na osnovu svojih nadležnosti.

27.2.1 PRE UTAKMICE I SETA, zapisničar:

27.2.1.1 upisuje podatke o utakmici i ekipama, uključujući prezimena i brojeve Libero igrača, na osnovu važeće procedure, i prikuplja potpise kapitena i trenera; *4.1, 5.1.1, 5.2.2, 7.3.2, 19.1.2, 19.4.2.6*

27.2.1.2 upisuje početnu postavu obe ekipe sa listića za postavu (ili provera podatke koji su poslani elektronski). *5.2.3.1, 7.3.2*

Ako listiće ne primi na vreme, o tome odmah obaveštava drugog sudiju. *5.2.3.1*

27.2.2 ZA VREME UTAKMICE, zapisničar:

27.2.2.1 upisuje osvojene poene; *6.1*

27.2.2.2 kontroliše redosled serviranja obe ekipe i signalizira sudijama svaku grešku, odmah nakon izvođenja servisa; *12.2*

27.2.2.3 ima ovlašćenje da odobri i objavi zahteve za zamene igrača, koristeći sirenu, i kontrolišući njihov broj; upisuje zamene i tajm-aute, obaveštavajući drugog sudiju o tome; *15.1, 15.4.1, 15.10.3.3, 24.2.6, 24.2.7, 15.11*

27.2.2.4 obaveštava sudije o zahtevu za pravilan prekid igre, koji nije u skladu sa pravilima; *15.11*

27.2.2.5 objavljuje sudijama kraj setova i osvajanje 8. poena u odlučujućem setu; *6.2, 15.4.1, 18.2.2*

27.2.2.6 upisuje opomene za nesportsko ponašanje, sankcije i neosnovane zahteve; *15.11.3, 16.2, 21.3*

27.2.2.7 upisuje i ostale događaje, po instrukciji drugog sudije, kao što su izuzetne zamene, vreme za oporavak povređenog igrača, produžene prekide, spoljašnje ometanje, ponovno određivanje i drugo; *15.7, 17.1.2, 17.2, 17.3, 19.4*

27.2.2.8 kontroliše pauzu između setova. *18.1*

27.2.3 NA KRAJU UTAKMICE, zapisničar:

27.2.3.1 upisuje konačan rezultat; *6.3*

27.2.3.2 u slučaju protesta, a uz prethodnu dozvolu prvog sudije, upisuje, ili dozvoljava kapitenu ekipe, odnosno kapiten u igri, da upiše u zapisnik izjavu o situaciji zbog koje protestuje; *5.1.2.1, 5.1.3.2, 23.2.4*

27.2.3.3 nakon što i sam/sama potpiše zapisnik, prikuplja potpise kapitena ekipa, a zatim i sudija. *5.1.3.1, 23.3.3, 24.3.3*

28. POMOĆNIK ZAPISNIČARA**28.1 MESTO**

Pomoćnik zapisničara obavlja svoje funkcije sedeći pored zapisničara, za zapisničkim stolom. 22.1, D1a, D1b, D10

Za FIVB, svetska i zvanična takmičenja, pomoćnik zapisničara je obavezan.

28.2 NADLEŽNOSTI

19.3

Pomoćnik zapisničara upisuje promene u kojima učestvuje Libero.

Pomaže u administrativnim dužnostima zapisničaru.

Ako zapisničar postane nesposoban/na da obavlja svoj posao, zameniće ga/je pomoćnik zapisničara.

28.2.1 PRE UTAKMICE I SETA, pomoćnik zapisničara:

28.2.1.1 priprema list za kontrolu Libera;

28.2.1.2 priprema rezervni zapisnik.

28.2.2 ZA VREME UTAKMICE, pomoćnik zapisničara:

28.2.2.1 upisuje sve detalje u vezi za ulaskom/izlaskom Libera i njegovim ponovnim određivanjem; 19.3.1.1, 19.4

28.2.2.2 obaveštava sudije o bilo kakvoj grešci u vezi sa ulaskom/izlaskom Libera, koristeći sirenu; 19.3.2

28.2.2.3 okreće brojeve na ručnom semaforu, koji se nalazi na zapisničkom stolu;

28.2.2.4 proverava tačnost podataka na elektronskom semaforu; 27.2.2.1

28.2.2.5 ako je neophodno, ažurira rezervni zapisnik i daje ga zapisničaru. 27.2.1.1

28.2.3 NA KRAJU UTAKMICE, pomoćnik zapisničara:

28.2.3.1 potpisuje list za kontrolu Libera i predaje ga na proveru;

28.2.3.2 potpisuje zapisnik.

Za FIVB, svetska i zvanična takmičenja na kojima se koristi elektronski zapisnik, pomoćnik zapisničara sarađuje sa zapisničarom u objavljivanju zamena, upućuje drugog sudiju na ekipu koji zahteva prekid igre, i registruje promene igrača sa Liberom.

29. LINIJSKE SUDIJE**29.1 MESTO**

Ako je prisutno samo dvoje linijskih sudija, oni stoje kod uglova terena, najbližim desnoj ruci svakog sudije, dijagonalno na 1 do 2 m od ugla.

*D1a, D1b,
D10*

Svako od njih kontroliše dve linije, osnovnu i bočnu, na svojoj strani terena.

Za FIVB, svetska i zvanična takmičenja, ukoliko se koristi četvoro linijskih sudija, oni stoje u slobodnoj zoni, na 1 do 3 m od svakog ugla terena, u zamišljenom produžetku linija koje kontrolišu.

D10

29.2 NADLEŽNOSTI

D12

29.2.1 Linijske sudije obavljaju svoje funkcije koristeći zastavice (40x40 cm), pokazujući:

29.2.1.1 lopta „unutra“ ili „aut“, kad god lopta padne blizu njihovih linija;

*8.3, 8.4,
D12(1),
D12(2)*

29.2.1.2 dodir „aut“ lopti od strane ekipe koja prima loptu;

8.4, D12(3)

29.2.1.3 kada lopta dodirne antenu, kada servirana lopta, drugo ili treće odigravanje ekipe prelazi mrežu van prostora za prelaz lopte itd.;

*8.4.3,
8.4.4,
10.1.1,
D5a,
D12(4)*

29.2.1.4 ako bilo koji igrač (izuzev servera) stoji van svog polja, u trenutku servisnog udarca;

*7.4, 12.4.3,
D12(4)*

29.2.1.5 grešku prestupa osnovne linije igrača kojiservira;

12.4.3

29.2.1.6 bilo koji kontakt igrača sa gornjih 80 cm antene, na svojoj strani terena, za vreme akcije igranja loptom, ili za vreme ometanja igre;

*11.3.1,
11.4.4, D3,
D12(4)*

29.2.1.7 prelazak lopte preko mreže u protivničko polje, van prostora za prelaz lopte, ili dodir sa antenom na svojoj strani terena.

*10.1.1,
D5a,
D12(4)*

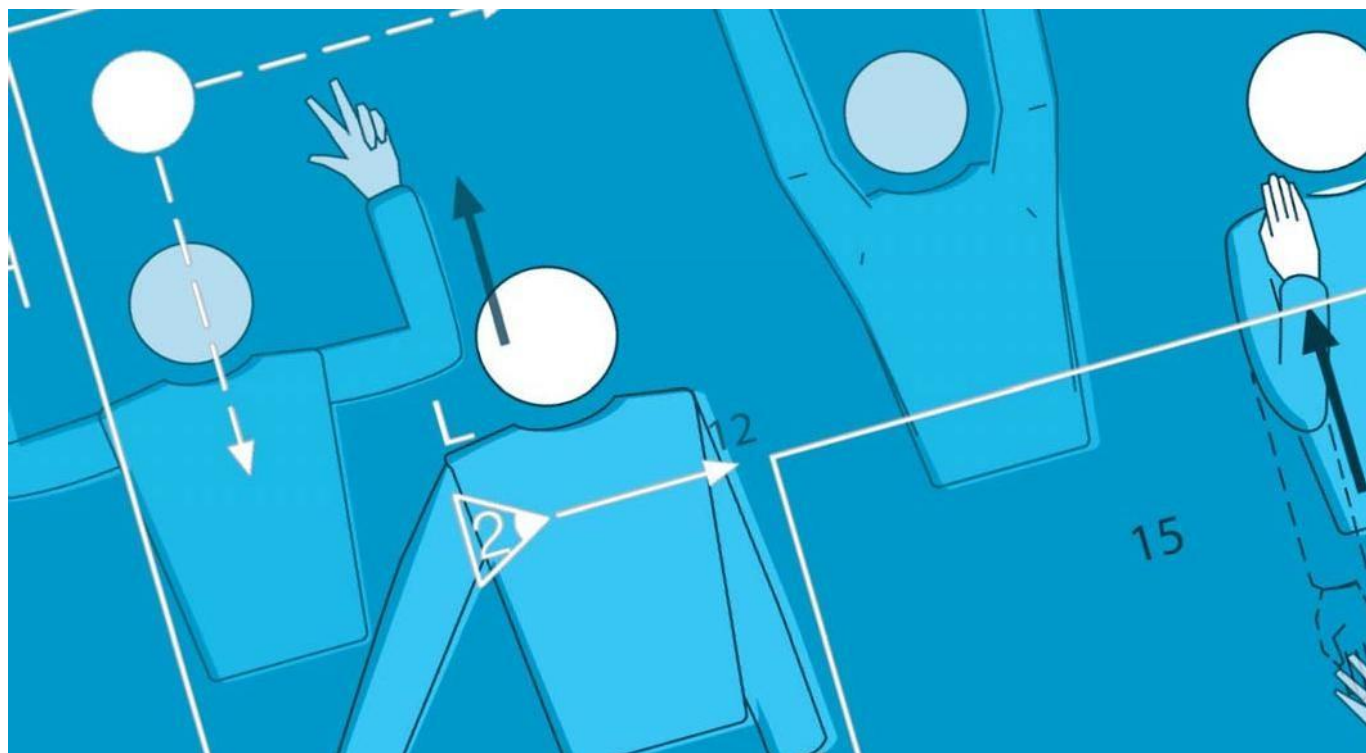
29.2.2 Na zahtev prvog sudije, linijski sudija mora ponoviti svoj znak.

30. ZVANIČNI ZNACI**30.1 SUDIJSKI ZNACI RUKOM***D11*

Sudije moraju zvaničnim znakom rukom pokazati razlog za svoj zvižduk (vrstu dosuđene greške, ili vrstu odobrenog prekida). Znak mora biti na trenutak zadržan, a ako je pokazan jednom rukom, ruka odgovara strani ekipe koja je učinila grešku, ili uputila zahtev.

30.2 ZNACI ZASTAVICOM LINIJSKIH SUDIJA*D12*

Linijske sudije moraju pokazati zvaničnim znakom zastavicom vrstu učinjene greške i za trenutak zadržati znak.

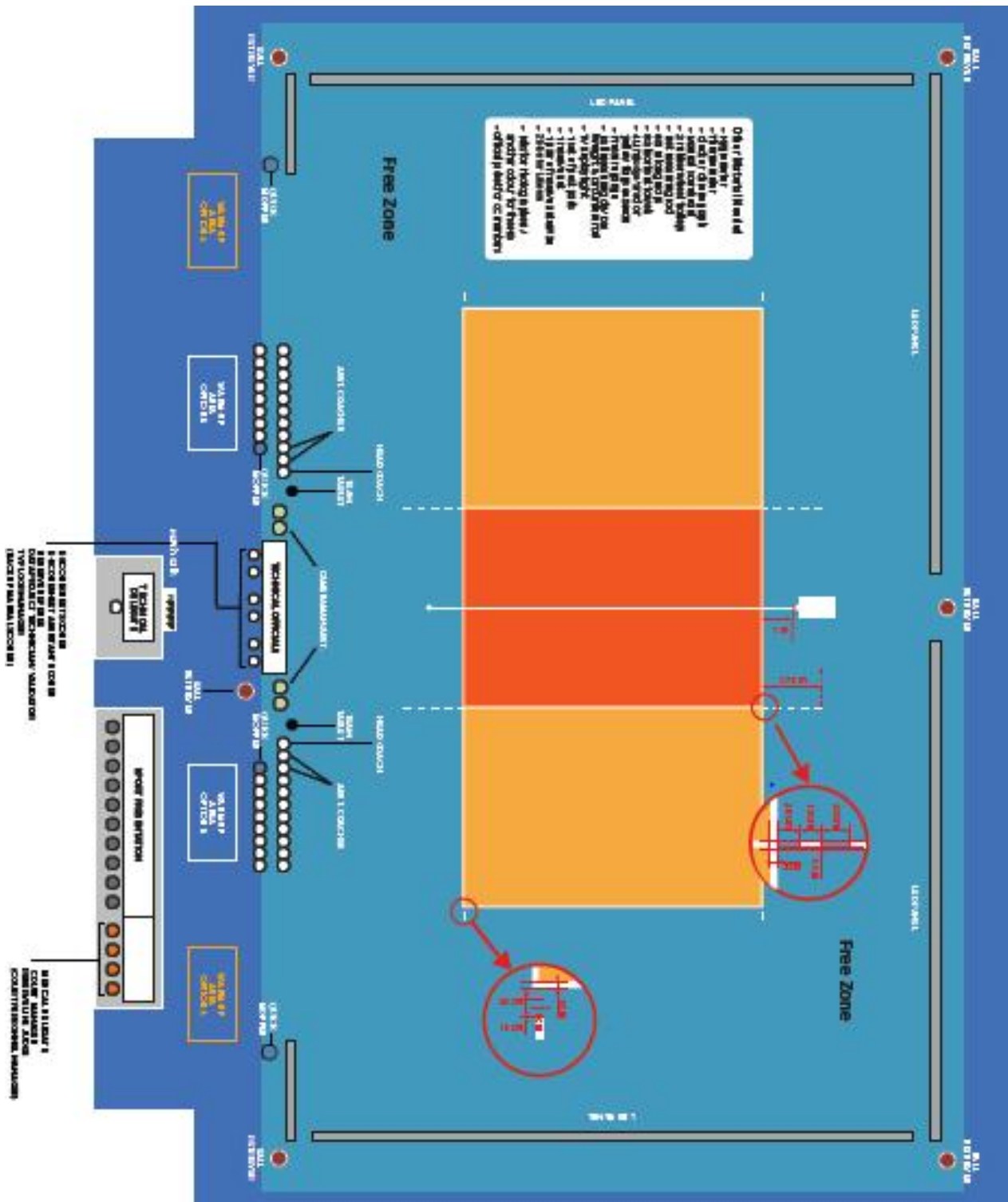

DEO 2 – SEKCIJA 3: DIJAGRAMI

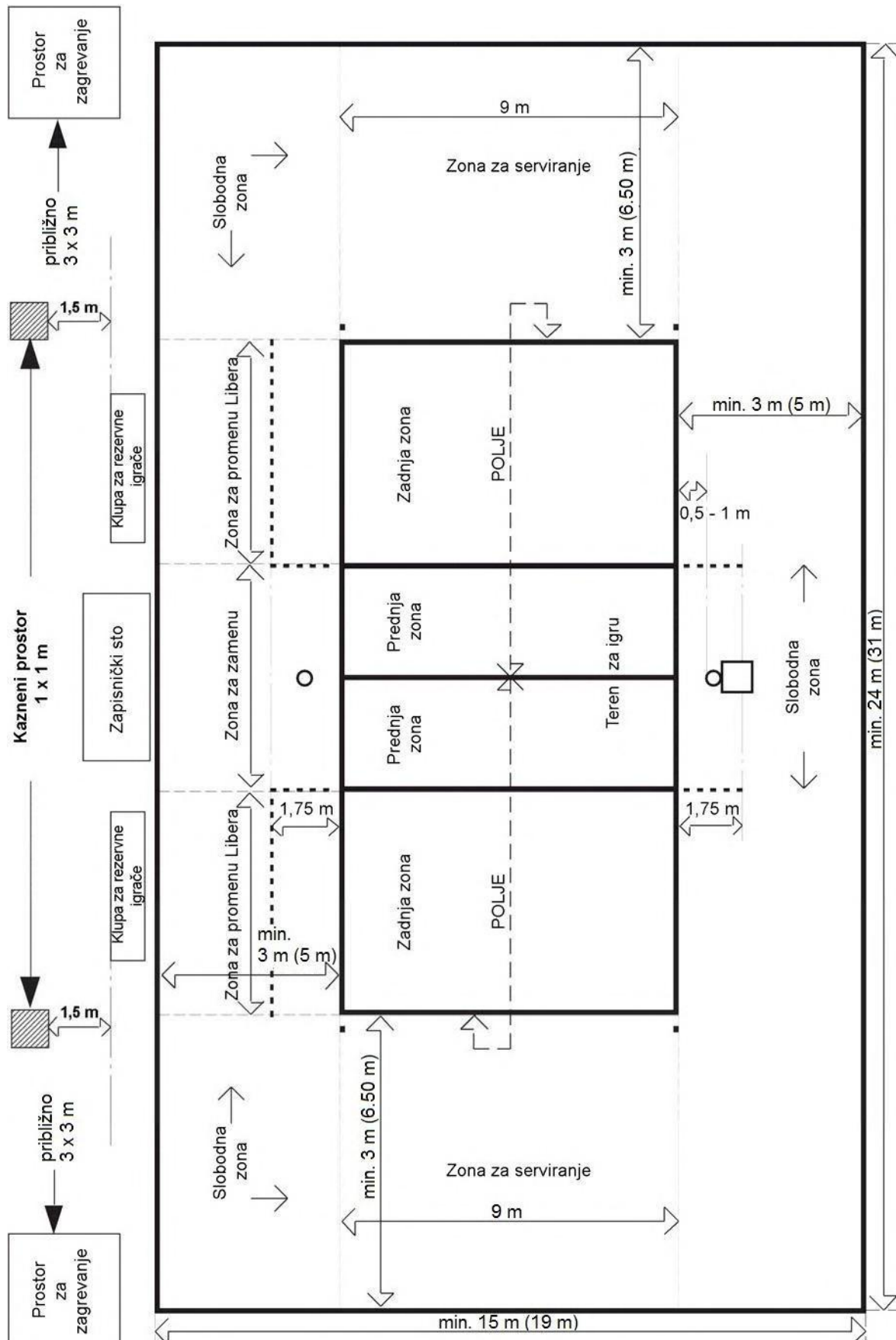
Dijagram 1a: Takmičarski/kontrolni prostor

Relevantna pravila: 1, 1.4.5, 4.2.1, 4.2.3.1, 15.4.2, 21.3.2.1, 21.3.3.1, 27.1, 28.1
(...)Vrednosti važe za FIVB, svetska i zvanična takmičenja

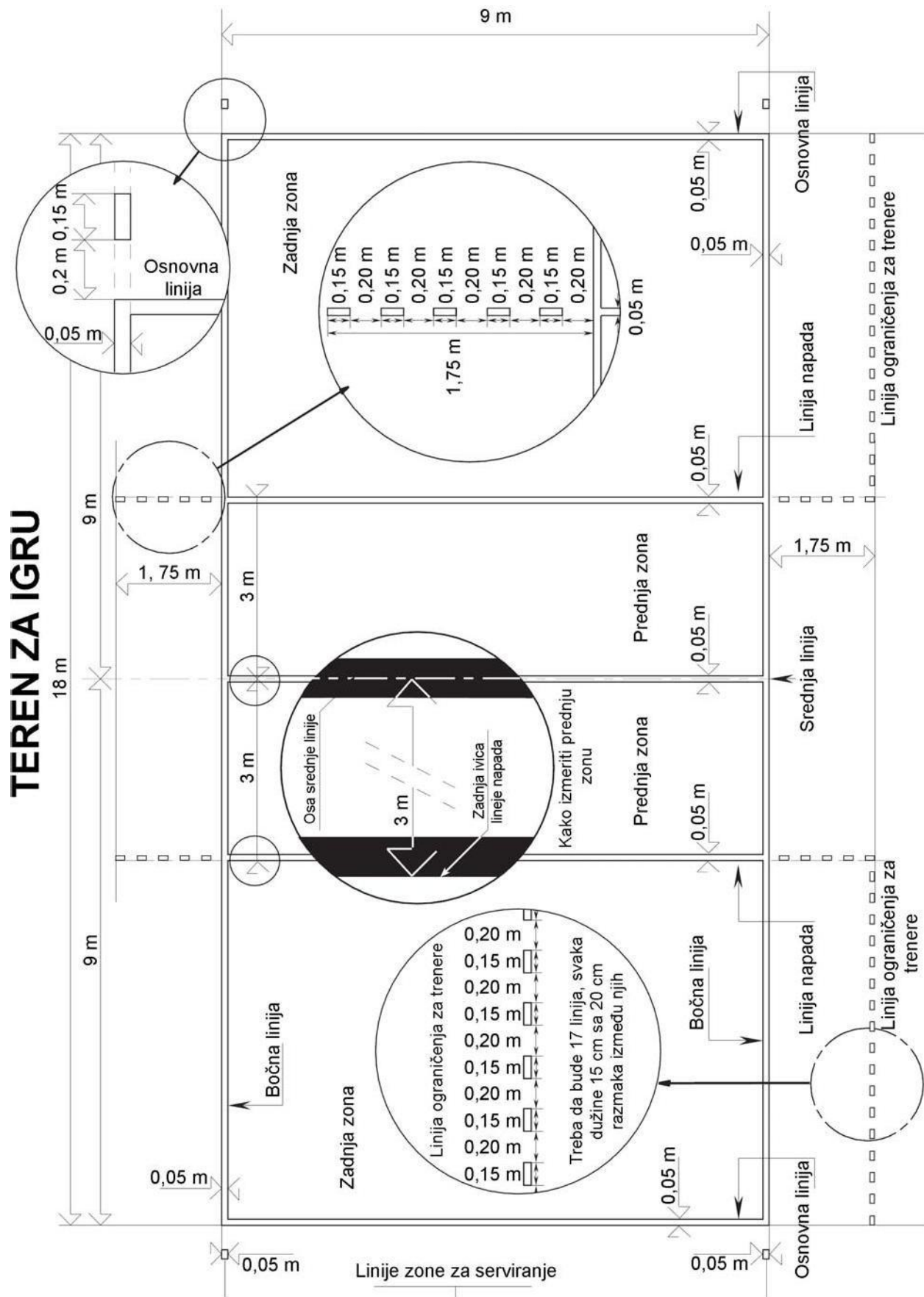
Dijagram 1b: Prostor za igru

Relevantna pravila: 1, 1.4, 1.4.2, 1.4.3, 1.4.4, 1.4.5, 4.2.1, 4.2.3.1, 15.10.1, 19.3.1.4, 19.3.2.7, 23.1, 24.1, 27.1, 28.1
(...)Vrednosti važe za FIVB, svetska i zvanična takmičenja

Dijagram 2: Teren za igru

Relevantna pravila: 1.1, 1.3, 1.3.3, 1.3.4, 1.4.1

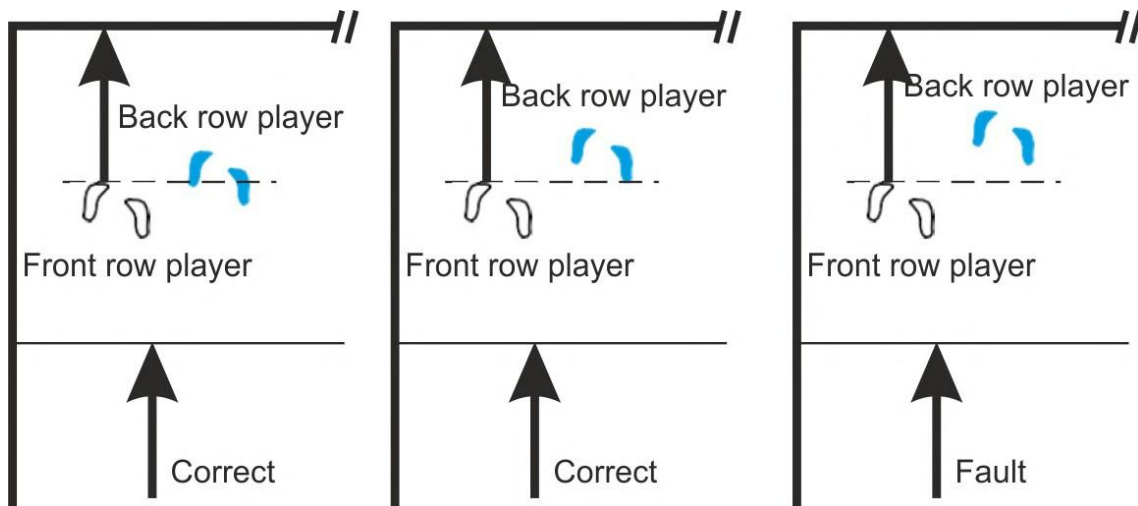

Dijagram 4: Pozicija igrača

Relevantna pravila: 7.4, 7.4.3, 7.5, 23.3.2.3a, 24.3.2.2

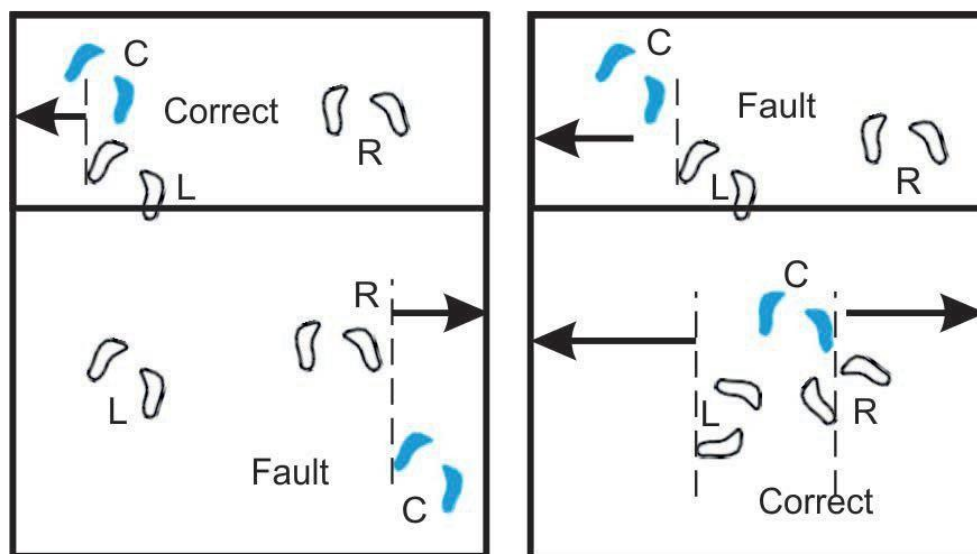
Primer A:

Određivanje pozicija između igrača prednje linije
i odgovarajućeg igrača zadnje linije

Primer B:

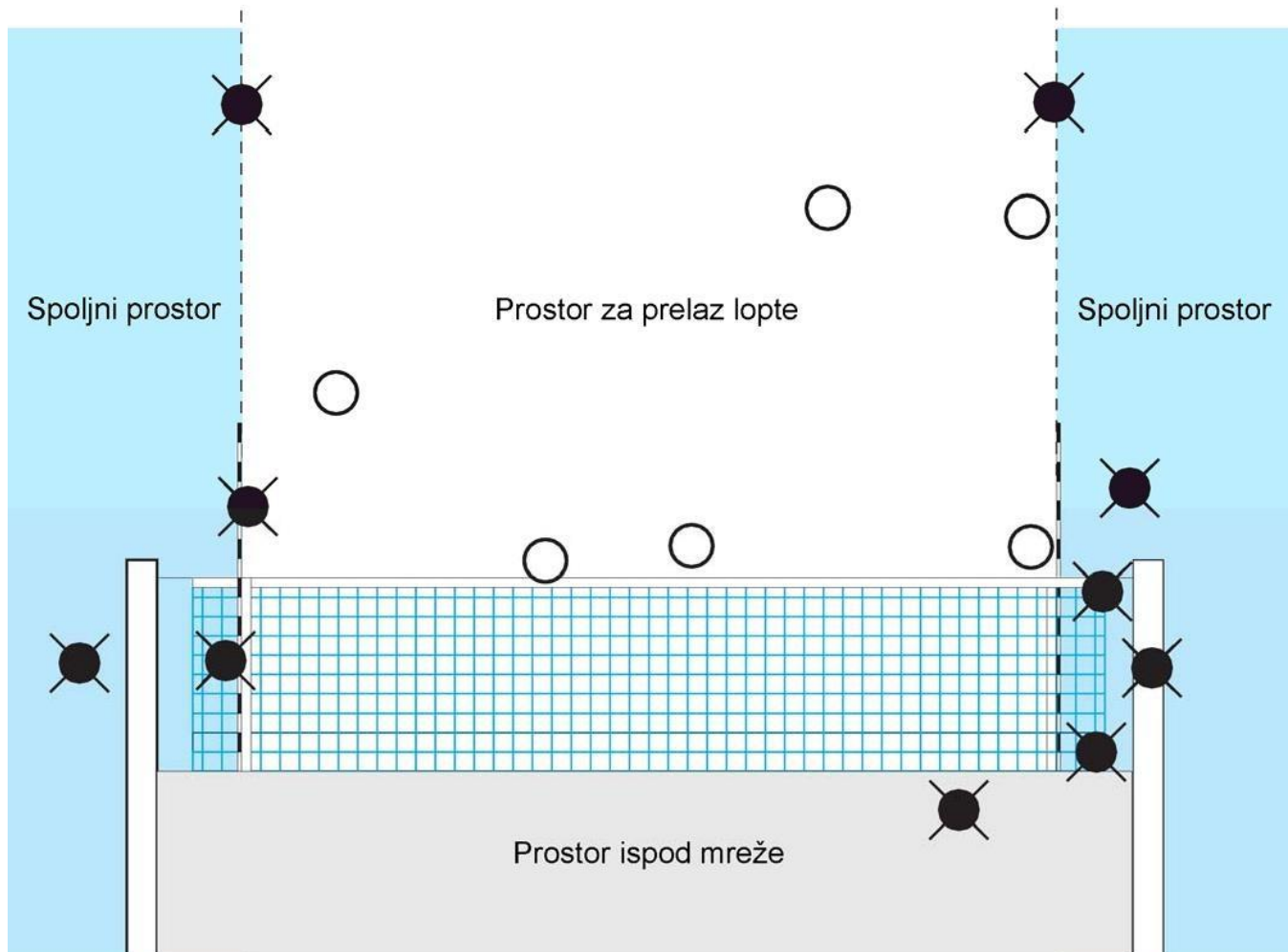
Određivanje pozicija između igrača iste linije

C - srednji igrač
R - desni igrač
L - levi igrač

Dijagram 5a: Lopta prelazi vertikalnu ravan mreže ka protivničkom polju

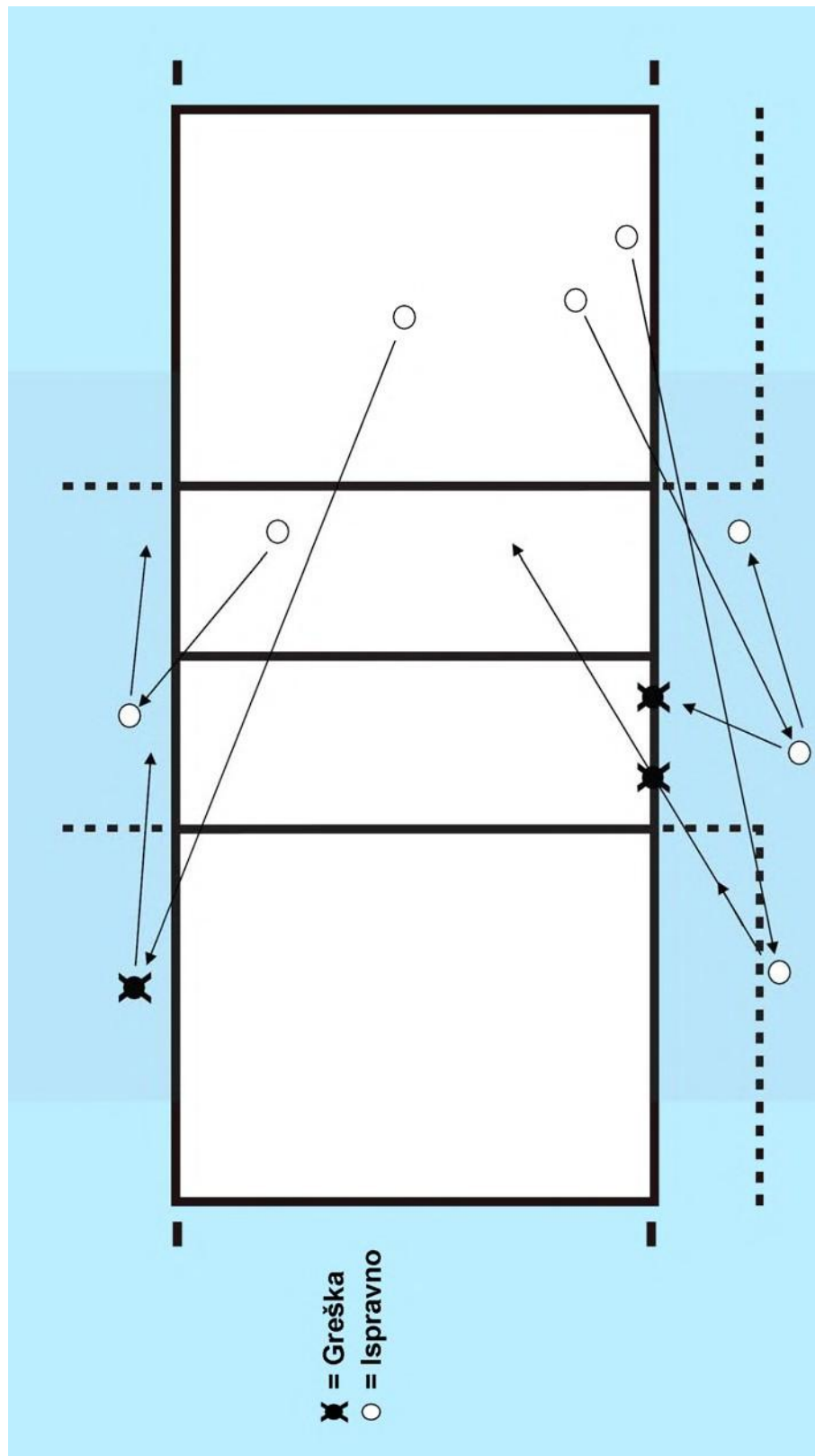
Relevantna pravila: 2.4, 8.4.3, 8.4.4, 8.4.5, 10.1.1, 10.1.3, 24.3.2.7, 29.2.1.3, 29.2.1.7

- = Greška
 = Ispravan prelaz

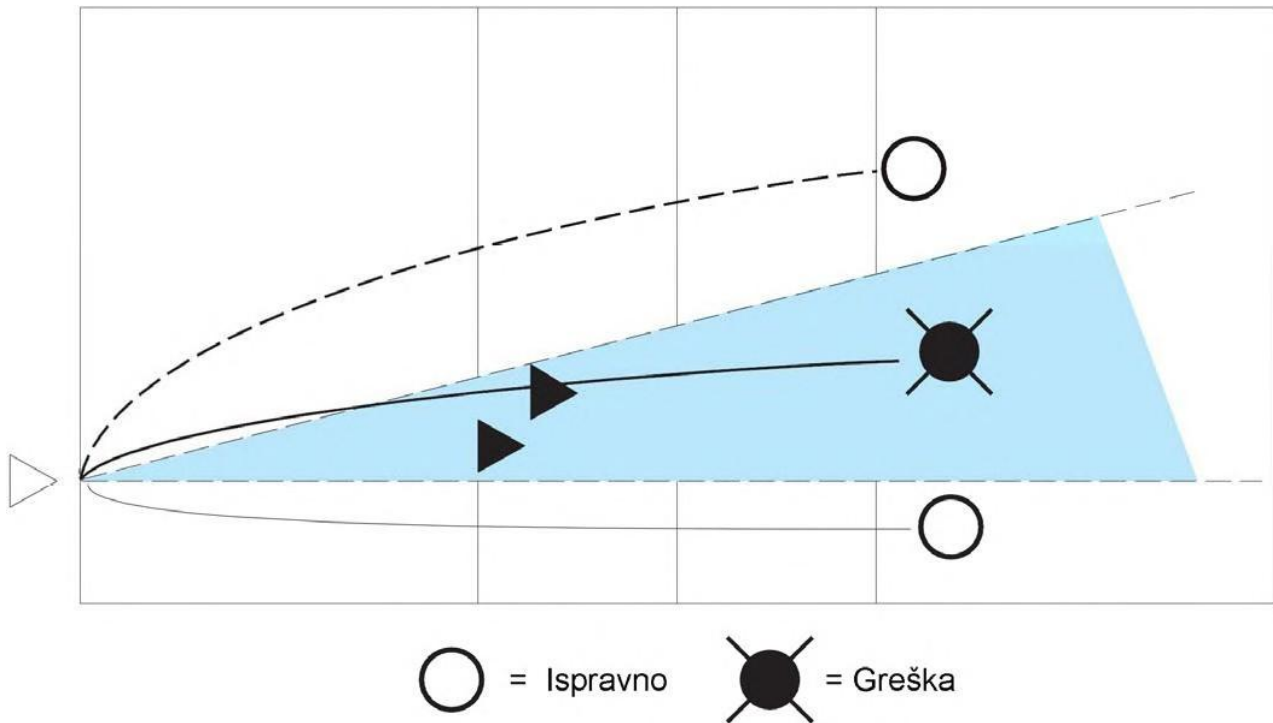
Dijagram 5b: Lopta prelazi vertikalnu ravan mreže ka protivničkoj slobodnoj zoni

Relevantna pravila: 10.1.2, 10.1.2.2, 24.3.2.7

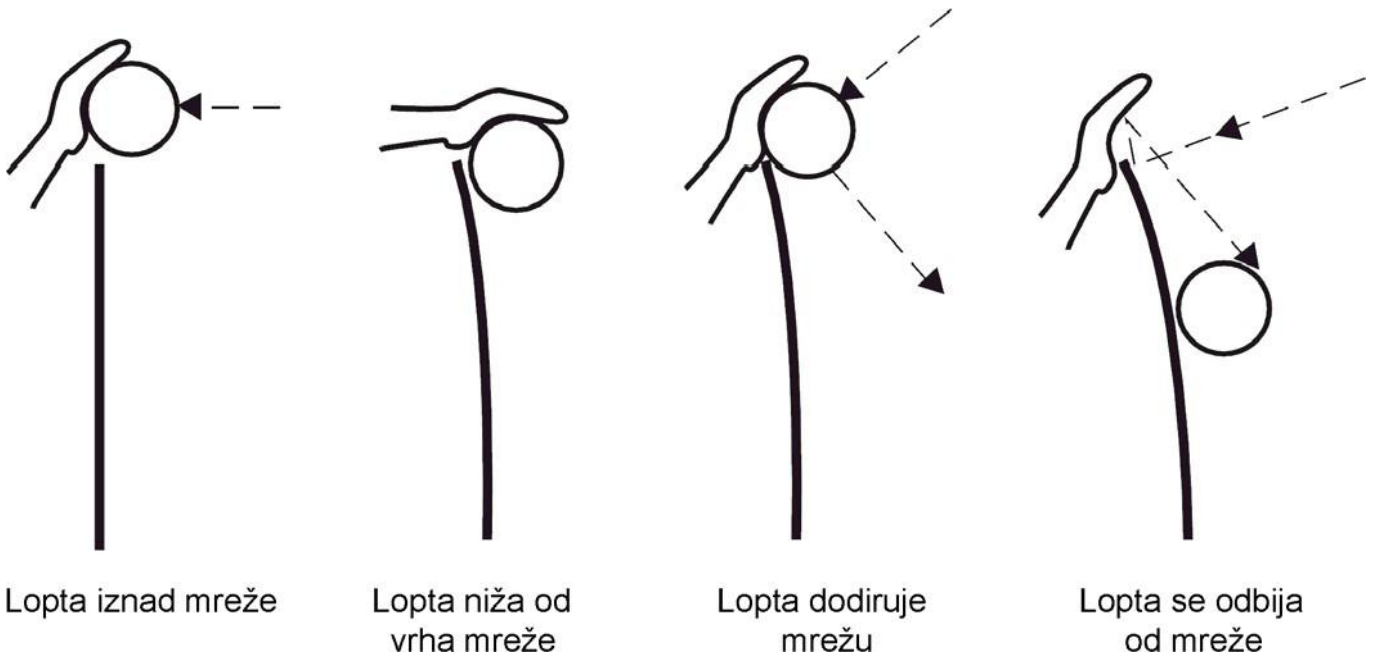
Dijagram 6: Grupni zaklon

Relevantna pravila: 12.5, 12.5.2, 23.3.2.3a

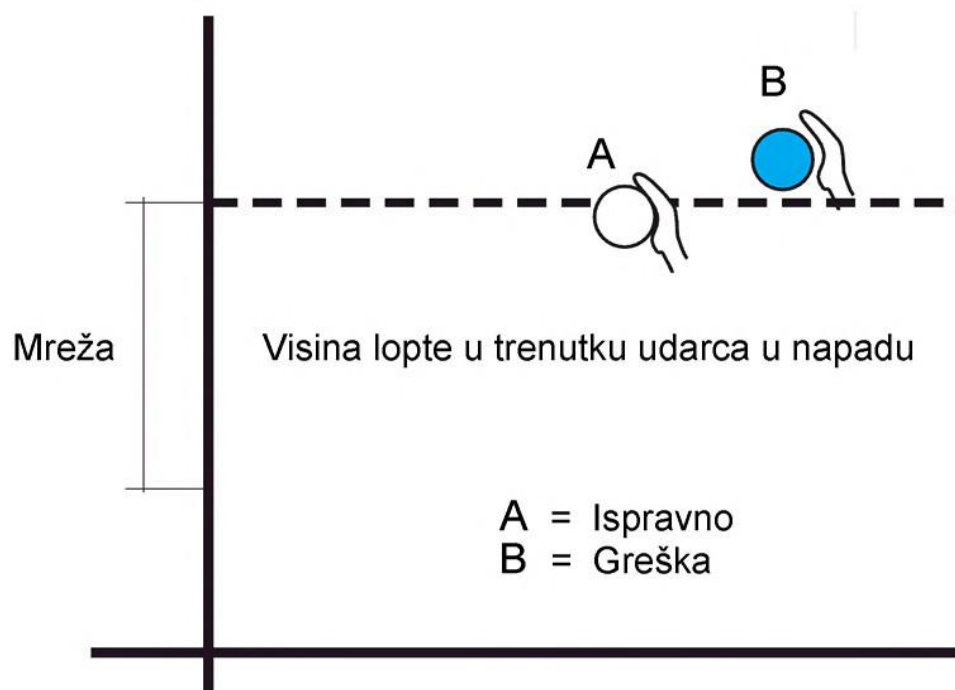
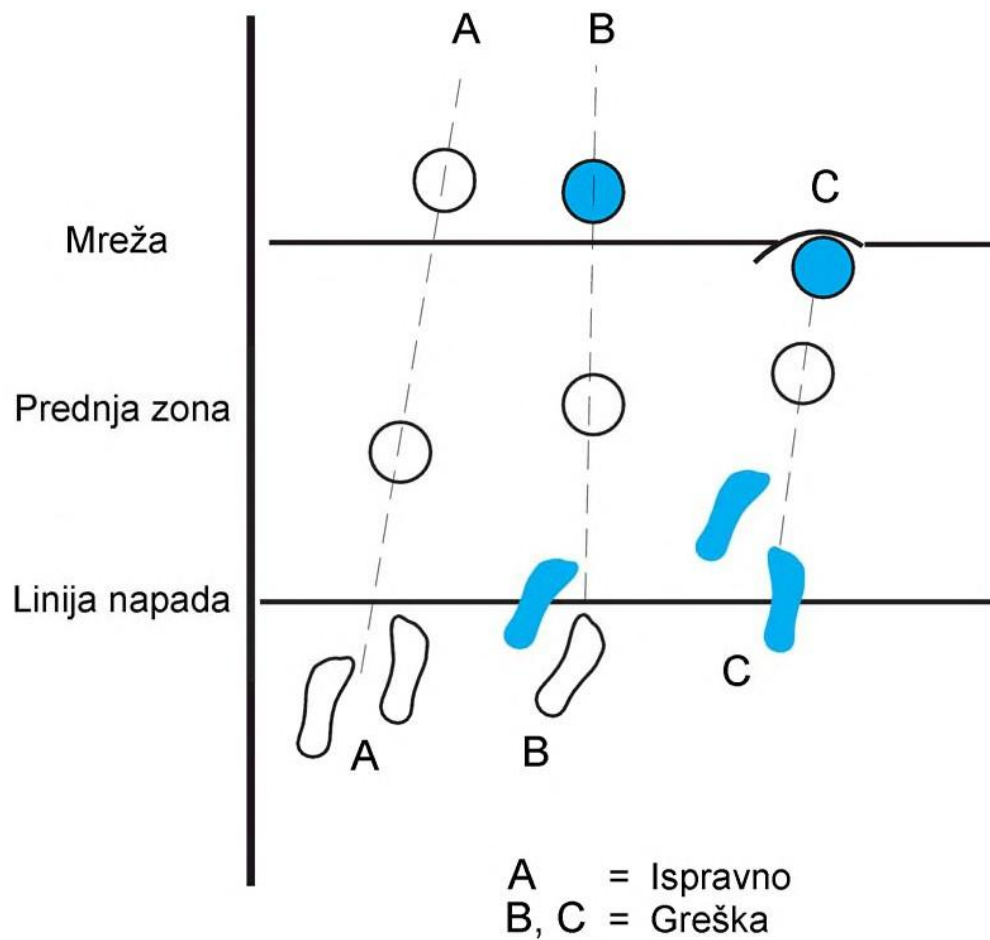
Dijagram 7: Izveden blok

Relevantno pravilo: 14.1.3

Dijagram 8: Napad igrača zadnje linije

Relevantna pravila: 13.2.2, 13.2.3, 23.3.2.3.d, 24.3.2.4

Dijagram 9: Skale opomena i sankcija i njihove posledice

Relevantna pravila: 16.2, 21.3, 21.4.2

9a: Opomene i sankcije za nespotsko ponašanje

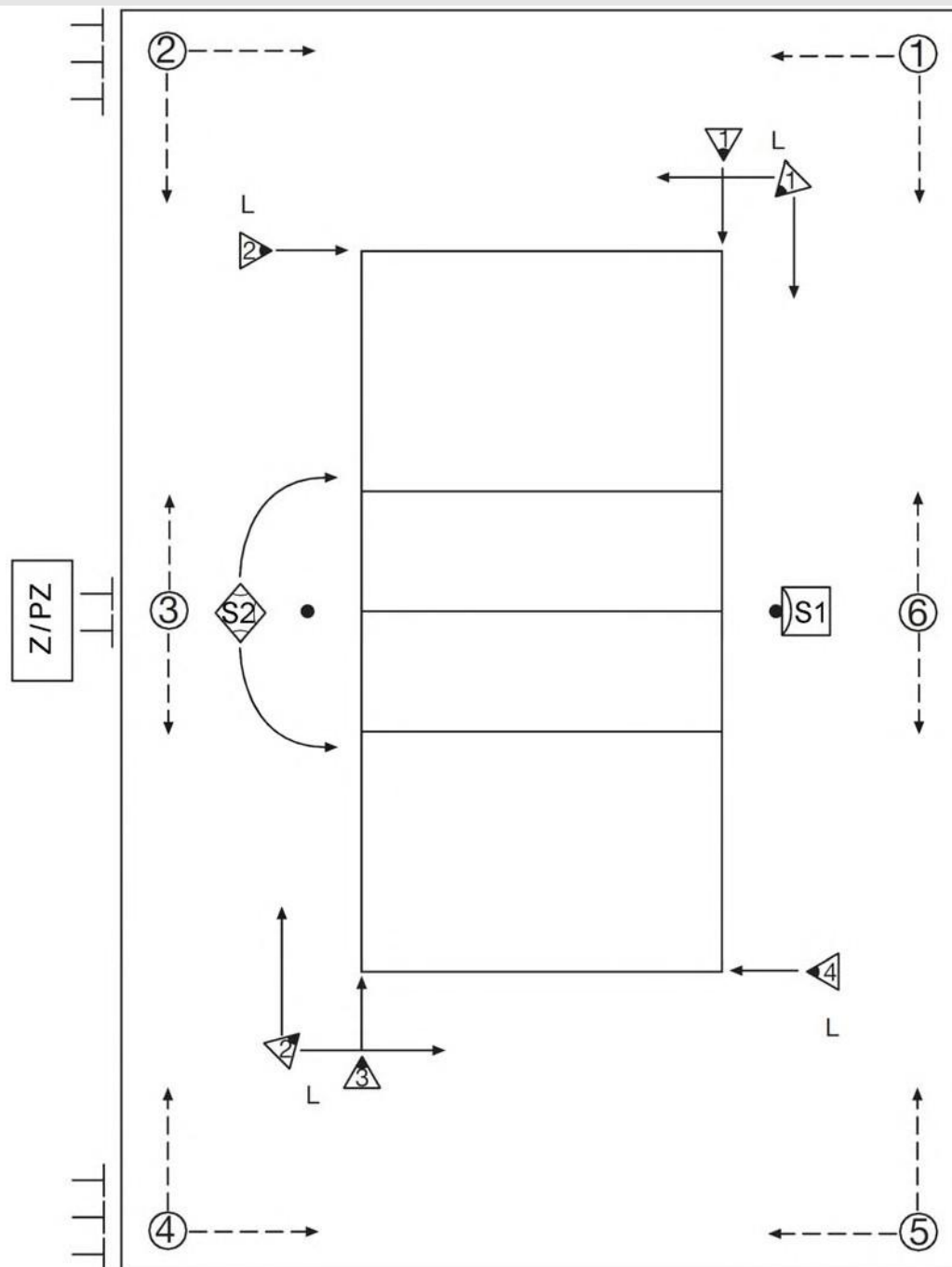
KATEGORIJA	SLUČAJ	PREKRŠILAC	SANKCIJA	KARTONI	POSLEDICA
MANJI PREKRŠAJI	Prvi stepen	Bilo koji član	Ne smatra se sankcijom	Bez kartona	Samo prevencija
	Drugi stepen			Žuti	
	ponavljanje bilo koji naredni put		Kazna	kao u donjem primeru	kao u donjem primeru
NEULJUDNO PONAŠANJE	Prvi	Bilo koji član	Kazna	Crveni	Poen i servis za protivnika
	Drugi	Isti član	Isključenje	Crveni i žuti zajedno	Član ekipe mora da ode u svlačionicu ekipe do kraja seta
	Treći	Isti član	Odstranjenje	Crveni i žuti odvojeno	Član ekipe mora da ode u svlačionicu ekipe do kraja utakmice
NASILNIČKO PONAŠANJE	Prvi	Bilo koji član	Isključenje	Crveni i žuti zajedno	Član ekipe mora da ode u svlačionicu ekipe do kraja seta
	Drugi	Isti član	Odstranjenje	Crveni i žuti odvojeno	Član ekipe mora da ode u svlačionicu ekipe do kraja utakmice
AGRESIJA	Prvi	Bilo koji član	Odstranjenje	Crveni i žuti odvojeno	Član ekipe mora da ode u svlačionicu ekipe do kraja utakmice

9b: Opomene i sankcije za odugovlačenje

KATEGORIJA	SLUČAJ	PREKRŠILAC	SANKCIJA	KARTONI	POSLEDICA
ODUGOVLAČENJE	Prvi	Bilo koji član ekipe	Opomena za odugovlačenje	Znak rukom broj 25 sa žutim kartonom	Prevencija - nema kazne
	Drugi i svaki sledeći	Bilo koji član ekipe	Kazna za odugovlačenje	Znak rukom broj 25 sa crvenim kartonom	Poen i servis za protivnika

Dijagram 10: Lokacija sudijskog kolegijuma i njihovih pomoćnika

Relevantna pravila: 3.3, 23.1, 24.1, 27.1, 28.1, 29.1

- S1 = Prvi sudija
- ◆ S2 = Drugi sudija
- Z/PZ = Zapisničar / Pomoćnik zapisničara
- ▶ L = Linijske sudije (brojevi 1 - 4 ili 1 - 2)
- ④ = Skupljači lopti (brojevi 1 - 6)
- = Brzi brisači

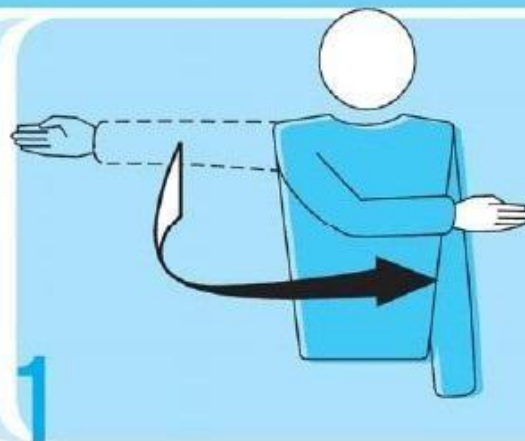
Dijagram 11 - Zvanični sudijski znaci rukom

LEGENDA: **P** **D** Sudije koje moraju da pokažu znak u skladu sa njihovim nadležnostima.

P **D** Sudije koje pokazuju znak u određenim situacijama.

ODOBRENJE SERVISA

Pomeriti ruku u pravcu izvođenja servisa.

Pravilo: 12.3, 22.2.1.1

P

EKIPA KOJA ĆE SERVIRATI

Ispružiti ruku ka strani ekipe koja će servirati.

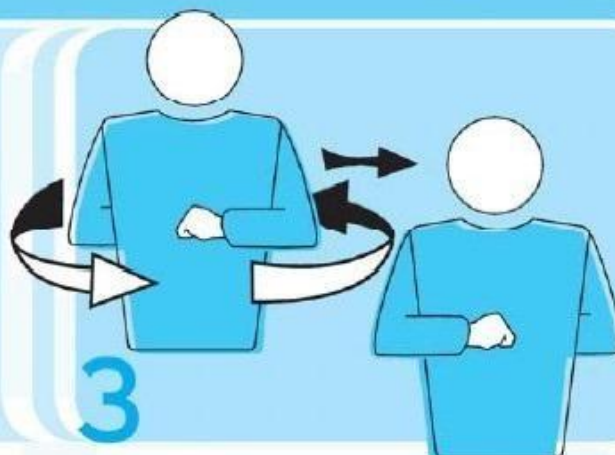
Pravilo: 22.2.3.1, 22.2.3.2, 22.2.3.4

P

D

PROMENA POLJA

Podići podlaktice ispred i iza i zarotirati ih oko tela.

Pravilo: 18.2

P

TAJM-AUT

Postaviti dlan jedne ruke preko prstiju druge ruke, držeći vertikalno (formirajući slovo T), a zatim pokazati odgovarajuću ekipu.

Pravilo: 15.4.1

(P) (D)

ZAMENA

Kružni pokret podlakticama jedne oko druge.

Pravilo: 15.5.1, 15.5.2, 15.8

(P) (D)

OPOMENA ZA NESPORTSKO PONAŠANJE

Pokazati žuti karton za opomenu.

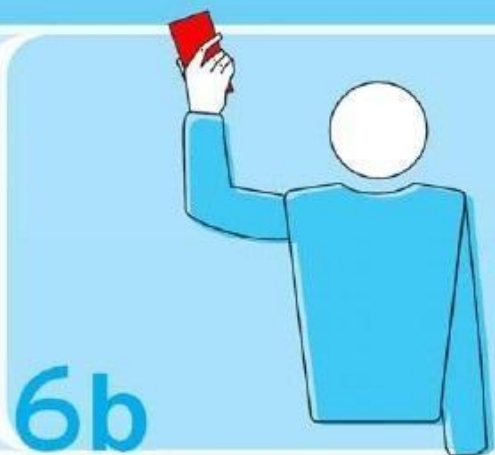

Pravilo: 21.1, 21.6, 23.3.2.2

(P)

KAZNA ZA NESPORTSKO PONAŠANJE

Pokazati crveni karton za kaznu.

Pravilo: 21.3.1, 21.6, 23.3.2.2

(P)

ISKLUČENJE

Pokazati oba kartona zajedno za isključenje.

Pravilo: 21.3.2, 21.6, 23.3.2.2

P

7

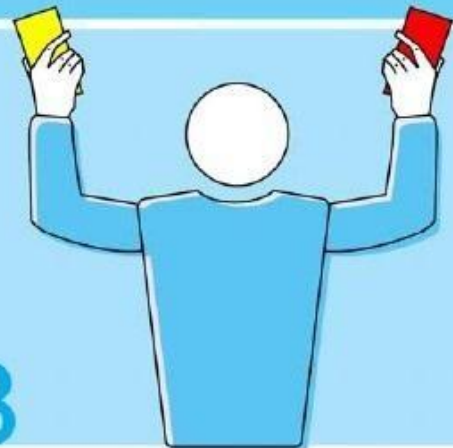
ODSTRANJENJE

Pokazati oba kartona razdvojeno za odstranjenje.

Pravilo: 21.3.3, 21.6, 23.3.2.2

P

8

KRAJ SETA (ILI UTAKMICE)

Ukrstiti podlaktice ispred grudi, šake otvorene.

Pravilo: 6.2, 6.3

P

D

9

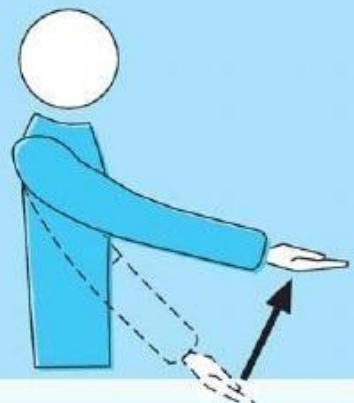
LOPTA NIJE IZBAČENA ILI ISPUŠTENA PRILIKOM SERVISNOG UDARCA

Podići ispruženu ruku, sa dlanom okrenutim na gore.

Pravilo: 12.4.1

P

10

ODUGOVLAČENJE SERVISA

Podići osam raširenih prstiju.

11

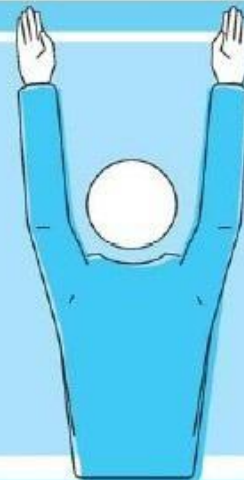
Pravilo: 12.4.4

P

GREŠKA BLOKIRANJA ILI ZAKLON

Podići obe ruke vertikalno, dlanovi okrenuti napred.

12

Pravilo: 12.5, 12.6.2.3, 14.6.3, 19.3.1.3, 23.3.2.3a, g, 24.3.2.4

P

D

POZICIONA ILI ROTACIONA GREŠKA

Kažiprstom napraviti kružni pokret.

13

Pravilo: 7.5, 7.7, 23.3.2.3a, 24.3.2.2

P

D

LOPTA „UNUTRA“

Ruku i prste usmeriti ka podu (ugao od 45°).

14

Pravilo: 8.3

P

D

LOPTA „U AUTU“

Podlaktice podići vertikalno, šake otvorene, dlanovi ka telu.

Pravilo: 8.4.1, 8.4.2, 8.4.3, 8.4.4, 24.3.2.5, 24.3.2.7, 24.3.2.8

P D

15

ZADRŽANA LOPTA

Polako podići podlakticu, dlan okrenut gore.

Pravilo: 9.2.2, 9.3.3, 23.3.2.3b

P

16

DVOSTRUKI KONTAKT

Podići dva raširena prsta.

Pravilo: 9.3.4, 23.3.2.3b

P

17

ČETIRI ODIGRAVANJA

Podići četiri raširena prsta.

Pravilo: 9.3.1, 23.3.2.3b

P

18

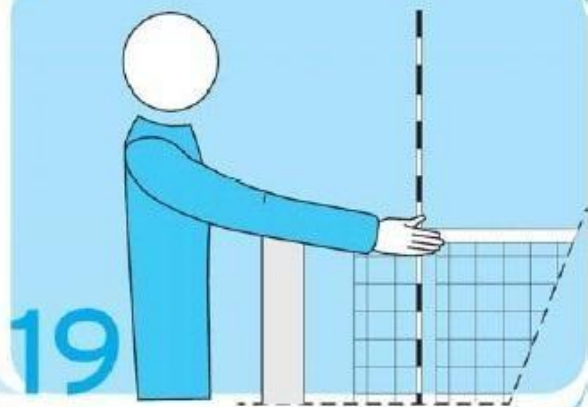

IGRAČ DODIRUJE MREŽU – SERVIRANA LOPTA NIJE PREŠLA KA PROTIVNIKU KROZ PROSTOR ZA PRELAZ LOPTE

Dodirom pokazati odgovarajuću stranu mreže.

Pravilo: 11.4.4, 12.6.2.1

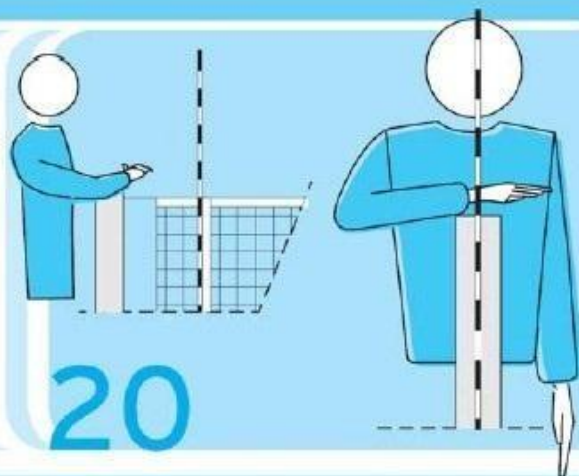
P D

PRELAZ PREKO MREŽE

Postaviti ruku iznad mreže, dlan okrenut ka dole.

Pravilo: 11.4.1, 13.3.1, 14.3, 14.6.1, 23.3.2.3c

P

GREŠKA UДАРCA U NAPADU

Pokret podlakticom na dole, šaka otvorena.

Od strane igrača zadnje linije, Libera ili na protivnički servis:
Pravilo: 13.3.3, 13.3.4, 13.3.5, 23.3.2.3d, e, 24.3.2.4

Kada je lopta u celosti iznad gornje ivice mreže, a digao ju je Libero prstima, iz svoje prednje zone:
Pravilo: 13.3.6

P D

PRELAZ U PROTIVNIČKO POLJE, LOPTA PROLAZI KROZ PROSTOR ISPOD MREŽE, ILI SERVER DODIRUJE TEREN (OSNOVNU LINIJU), ILI IGRAČ ISKORAČUJE VAN SVOG TERENA U TRENUTKU SERVISNOG UДАРCA

Pokazati kažiprstom srednju liniju, ili odgovarajuću liniju.

Pravilo: 8.4.5, 11.2.2, 12.4.3, 23.3.2.3a, f, 24.3.2.1

P D

OBOSTRANA GREŠKA I PONAVLJANJE

Oba palca podići vertikalno.

Pravilo: 6.1.2.2, 17.2, 22.2.3.4

DODIR LOPTE

Dlanom jedne ruke blago preći preko prstiju druge ruke, koji su postavljeni vertikalno.

Pravilo: 23.3.2.3b, 24.2.2

OPOMENA / KAZNA ZA ODUGOVLAČENJE

Pokriti zglob žutim kartonom (opomena), ili crvenim kartonom (kazna).

Pravilo: 15.11.3, 16.2.2, 16.2.3, 23.3.2.2

Dijagram 12 - Zvanični znaci zastavicom linijskih sudija**LOPTA „UNUTRA“**

Pokazati zastavicom prema dole (ugao od 45°).

1

L

Pravilo: 8.3, 29.2.1.1

LOPTA „U AUTU“

Podići zastavicu vertikalno.

2

L

Pravilo: 8.4.1, 29.2.1.1

DODIR LOPTE

Podići zastavicu i dodirnuti vrh dlanom slobodne ruke.

3

L

Pravilo: 29.2.1.2

GREŠKE PROLASKA LOPTE IZVAN PROSTORA ZA PRELAZ, LOPTA DODIRUJE SPOLJNI PREDMET ILI PRESTUP BILO KOG IGRAČA PRILIKOM SERVISA

Mahati zastavicom iznad glave i pokazati na antenu ili odgovarajuću liniju.

4

L

Pravilo: 8.4.2, 8.4.3, 8.4.4, 12.4.3, 29.2.1.3, 29.2.1.4, 29.2.1.6, 29.2.1.7

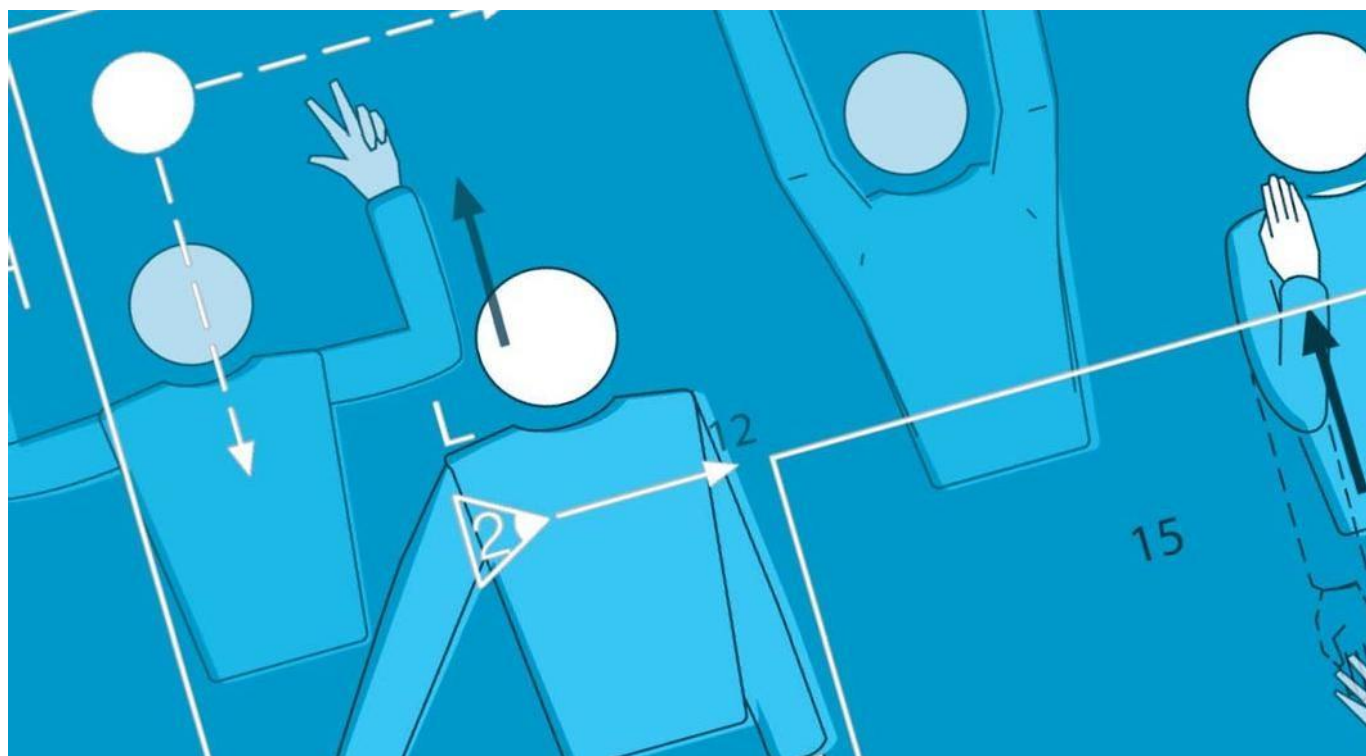
NEMOGUĆA PROCENA ODLUKE

Podići i ukrstiti obe ruke i šake ispred grudi.

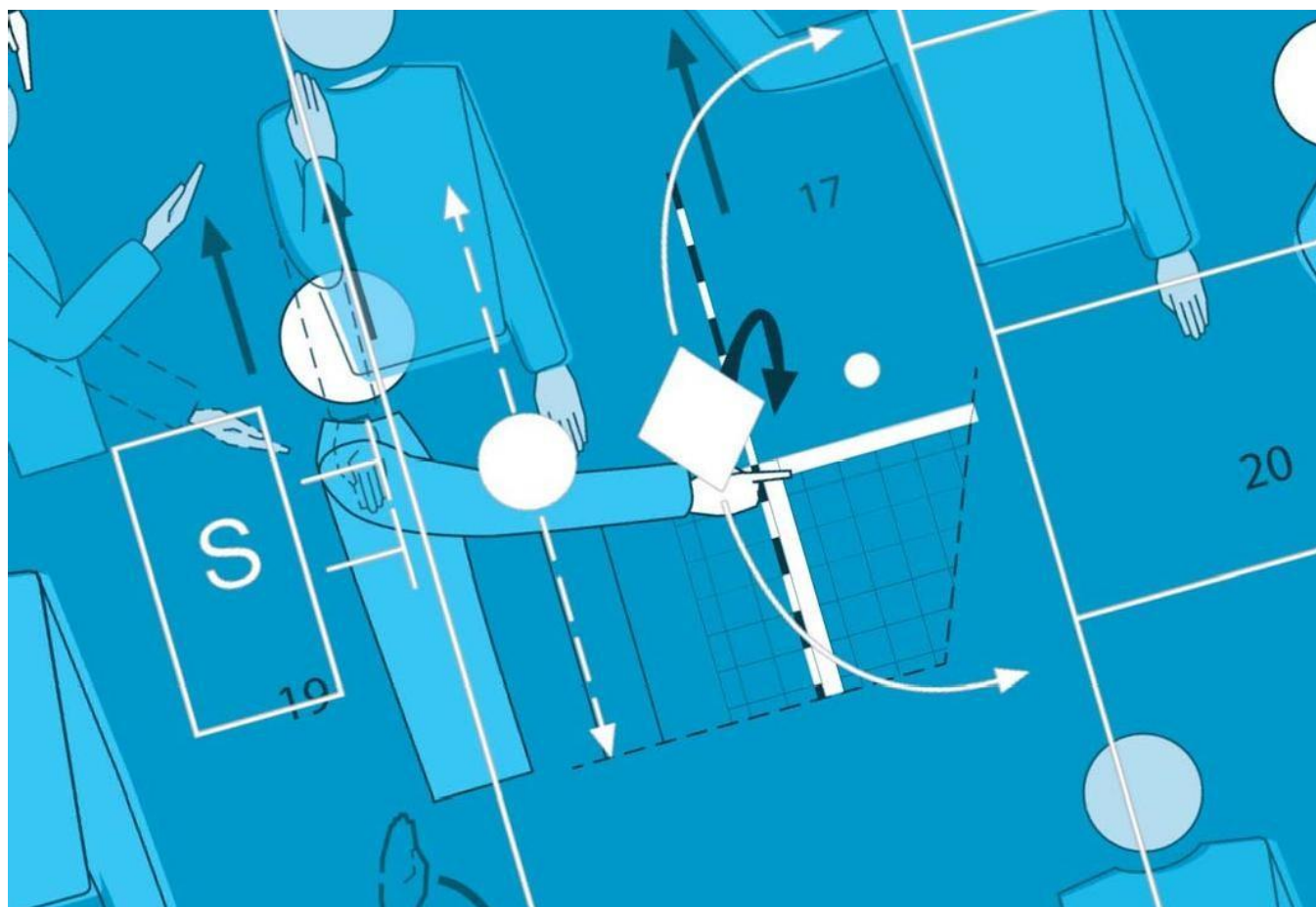
L

5

DEO 3 – DEFINICIJE

TAKMIČARSKI / KONTROLNI PROSTOR

Takmičarski/kontrolni prostor je prostor (koridor) oko terena i slobodne zone, uključujući sav prostor do spoljnih barijera ili zaštitnih ograda. Vidi dijagram/sliku 1a.

ZONE

Delovi unutar prostora za igru (tj. teren i slobodna zona) koji imaju posebnu namenu (i posebna ograničenja) u okviru teksta *Pravila*. Tu spadaju: prednja zona, zona za serviranje, zona za zamene, slobodna zona, zadnja zona i zona za promenu Libera.

PROSTORI

Delovi poda IZVAN slobodne zone, koji prema *Pravilima* imaju posebnu funkciju. Tu spada prostor za zagrevanje.

PROSTOR ISPOD MREŽE

Prostor ograničen odozgo donjim delom mreže i kanapom koji je vezuje za stubove, sa strane stubovima, a odozdo podlogom za igru.

PROSTOR ZA PRELAZ LOPTE

Prostor za prelaz lopte ograničen je:

- horizontalnom trakom na vrhu mreže;
- antenama i njihovim produžecima;
- plafonom.

Lopta mora da pređe u protivnički TEREN kroz prostor za prelaz lopte.

SPOLJNI PROSTOR

Spoljni prostor se nalazi u ravni mreže, izvan prostora za prelazak lopte i donjeg prostora ispod mreže.

ZONA ZA ZAMENU IGRAČA

Deo slobodne zone kroz koji se obavljaju zamene.

OSIM U SLUČAJU SAGLASNOSTI FIVB

Ovom izjavom se ističe da postoje slučajevi kada FIVB može da prihvati odstupanja od propisa po pitanju standarda i specifikacije opreme i objekata, u cilju promovisanja odbojke ili testiranja novih uslova.

FIVB STANDARDI

Tehničke specifikacije ili ograničenja određena od strane FIVB, namenjena proizvođačima opreme.

GREŠKA

- a) Akcija u igri suprotna pravilima.
- b) Narušavanje pravila na drugi način.

DRIBLING

Dribling je kratko odbijanje lopte (obično kao priprema za izbačaj lopte kod servisa). Ostale pripremne radnje uključuju (između ostalih) i prebacivanje lopte iz ruke u ruku.

SKUPLJAČI LOPTI I BRZI BRISAČI

Osoblje čiji je posao da, dodavanjem lopte ka serveru između nadigravanja, održava visok tempo igre.

Brzi brisači: osoblje čiji je posao da podlogu održava čistom i suvom. Oni brišu teren pre utakmice, između setova, i po potrebi, posle nadigravanja, koristeći male peškire.

SVAKO NADIGRAVANJE POEN SISTEM (RALLY POINT SYSTEM)

Sistem prema kome se osvaja poen kad god se pobeđi u nadigravanju.

PAUZA

Vreme između setova. Promena polja u petom (odlučujućem setu) ne predstavlja pauzu.

PONOVNO ODREĐIVANJE

Postupak kojom ulogu Libera, koji ne može da nastavi igru, ili je proglašen „nesposobnim za igru“ od strane svoje ekipe, preuzima bilo koji drugi igrač (sa izuzetkom igrača na čije mesto je ušao Libero), koji nije na terenu u trenutku ponovnog određivanja.

PROMENA IGRAČA

Postupak kojim igrač napušta teren, a bilo koji Libero (ukoliko ih je više od jednog) zauzima njegovo/njeno mesto. Ovo uključuje i izmenu jednog Libera drugim. Igrač zatim može da zameni jednog ili drugog Libera. Mora da postoji okončano nadigravanje između dve promene igrača sa Liberom.

OMETANJE

Bilo koja akcija kojom se stvara prednost u odnosu na protivničku ekipu, ili bilo koja akcija kojom se protivnik sprečava da odigra loptu.

O-2bis

Zvanični FIVB formular na kojem se registruju igrači i zvaničnici na utakmici. Trebalo bi da se dobije na Preliminarnom sastanku.

SPOLJNI PREDMET

Predmet ili osoba koji, nalazeći se izvan terena ili blizu ograničenja slobodnog prostora za igru, predstavljaju prepreku za let lopte. Na primer, plafonsko osvetljenje, sudijska platforma, TV oprema, zapisnički sto i stubovi koji drže mrežu. Spoljni predmeti ne uključuju antene, jer se one smatraju delom mreže.

ZAMENA

Postupak kojim igrač početne postave napušta teren, a drugi igrač zauzima njegovo mesto.

PRVO ODIGRAVANJE EKIPE

Postoje četiri slučaja kada se akcija u igri smatra prvim odigravanjem ekipe:

- prijem servisa
- prijem napada protivničke ekipe
- prijem lopte odbijene od sopstvenog bloka
- prijem lopte odbijene od protivničkog bloka

PROTOKOL

Niz događaja pre početka utakmice, uključujući žreb, zagrevanje, predstavljanje ekipa i sudija, definisanih u posebnom Priručniku za to takmičenje.

BELEŠKE